

El sentit de «Nació Àrab» i el desafiament de la CEE.

EL MAGRIB: UN PAS ENDAVANT CAP A LA UNIFICACIÓ

La Cimera de l'Alger ha estat l'element catalitzador de tota una sèrie de relacions diplomàtiques fa temps començades. Poc a poc, en el darrer any i en el que corre, han contribuït a crear esperances, superar conflictes, de moment amb bones paraules, però sembla clar que al Nord d'Àfrica les coses estan canviant i hi ha un clar intent de formar un bloc, tant pel que fa a les qüestions econòmiques com a les polítiques i la fi sembla ser el desitjat «Gran Magrib».

A primers de maig passat el Secretari General de l'ONU arribava a Rabat; la visita se situava en el marc d'una missió de bons oficis en el conflicte del Sahara, tasca encomanada per l'Assemblea General de les Nacions Unides. Els medis marroquins asseguraven que la supervisió de l'ONU, la presència de la premsa estrangera, l'organització per experts internacionals són garanties suficients per assegurar l'honestetat d'un possible referèndum d'autodeterminació en l'antic Sahara Espanyol. El Marroc, seguint la tàctica fins ara emprada des de 1981, es mostra partidari de la celebració d'un referèndum i objecta que l'únic inconvenient és el de convèncer de la necessitat de la consulta als que fins ara l'han reclamat i ara ja no la volen; ha estat un continu d'acusacions mútues per tal d'obstaculitzar la seva celebració. Per una banda el Front Polisari argumenta que l'obstacle més gran que hi ha per fer el referèndum és la pressència de les tropes, l'adminis-

tració i els colons marroquins en el territori, a la qual cosa el Marroc respon dient que no hi ha cap precedent de referèndum d'autodeterminació que s'hagi celebrat després de la retirada de l'administració i de l'exèrcit que controla el territori en litigi. Per una altra banda el Secretari General de l'ONU diu que el cens de l'any 1974 serà la base del referèndum i amb això els marroquins afegeixen que la major part dels inscrits en aquest, resideixen sota l'administració Marroquí i no es solidaritzen amb el Front Polisari; a nivell internacional cal afegir que en aquest indret darrerament Tunis s'ha pronunciat adoptant una neutralitat activa segons les seves declaracions per ajudar a resoldre el problema.

Però la sorpresa més important es presentà a l'inici de la quinzena del mes de maig quan es feu públic que el Marroc i l'Algèria decidien recomençar relacions diplomàtiques després de gairebé dotze anys de trencament, deci-

SUMARI

HONGRIA, una situació tensa entre dos països membres del Tractat de Varsòvia i el COMECON.

pàg. 4

CIMERA, una base realista per les noves relacions EUA i URSS.

pàg. 6

CEE-ACP, Camí d'una nova convenció després de tretze anys de Lomé.

pàg. 9

OTAN, la defensa en armament convencional divideix l'organització Militar.

pàg. 14

FELIPE GONZÁLEZ, més preocupat per la salut econòmica d'Indonèsia que no pas pel seu règim.

pàg. 18

Dossier Cidob. Director: Josep Ribera. Redactor en cap: Ramon Roca. Edita i realitza: CIDOB, Centre d'Informació i Documentació Internacionals a Barcelona. Secretaria i comandos: Elisabets, 12. 08001- Barcelona. Està autoritzada la reproducció esmentant la procedència.

ÀFRICA

sió presa després de l'entrevista i converses tingudes entre el president de l'Algèria Chadli Benyechid i dos enviats del rei del Marroc. Sembla ser que després de la invitació feta pel president algerià perquè assistís a la Cimera Àrab del set de juny a l'Alger que tindria com a tema principal el recolzament global a la revolta Palestina, Hassan li digué que no hi seria present si abans no es restablien les relacions amb l'Alger, condició que junt amb la invitació donen idea d'un cert interès per ambdues parts de tornar a una situació de concòrdia.

En opinió de molts aquesta nova situació entre les dues nacions més importants del Magrib pot obrir interessants expectatives envers els problemes de la zona; és així com fou expressat des del primer moment pels observadors de la política internacional, fins i tot el Polisari declarava que aquest pas ben bé podria reforçar les pressions internacionals a fi que el govern de Rabat s'assegui a la taula de negociacions, ja que la reconciliació amb l'Alger anul·la l'argument que el conflicte és entre el Marroc i l'Algèria. Per altra banda segons les informacions donades per les agències oficials d'Algèria celebraven aquest pas donat per ambdues nacions doncs d'ell es despenia que acceleraria el procés d'unificació del gran Magrib, encara que el restabliment de relacions no implica la fi del recolzament polític per part d'Algèria al Front Polisari. Aquesta es compromet a no incitar ni ajudar accions bèliques a partir del seu territori. L'argument emprat pel Marroc fins el moment envers el conflicte com hem assenyalat dona al Front Polisari un paper marginal; la reconciliació és possible que introdueixi elements positius envers les gestions de Pau; no n'és aliena la gestió del Secretari General de les Nacions Unides que després de la seva estància a Rabat té previstes unes entrevistes amb representants d'Algèria i del Front Polisari a Addis Ababa. Per altra banda és sabut que en el transcurs d'aquest any s'han desenvolupat visites de representants d'Algèria a Rabat per tal de tenir converses encara que d'elles no hagi trascendit res; per tant sembla pel que fa al desenvolupament dels esdeveniments que ha estat una tasca preparada amb temps i que està cuallant apremiada per la necessitat de donar una solució al problema roent del Nord d'Àfrica.

La presència massiva de dirigents àrabs, necessària per fer front al problema monogràfic de la Cimera d'Alger, la qüestió de Gaza i Cisjordania, ha afavorit que s'accelerés la reconciliació. En el comunicat de restabliment de relacions cal fer notar que els dos temes

principals són la qüestió Palestina i el conflicte del Sahara occidental. Pel que fa al tema de Palestina es fa constar que és necessari que es tanquin les files àrabs entorn dels problemes dels germans Palestins, fer l'alliberament dels territoris àrabs, Jerusalem i per la creació d'un estat Palestí també es reconeix la necessitat que el conflicte del Sahara es resolgui a través d'un referèndum d'autodeterminació. És interessant fer notar que es ratifiquen la totalitat dels cinquanta-vuit acords existents entre les dues nacions des del temps de la independència. Tot això emmarcat en el sagrat mes del Ramadan.

Sembla que els esforços fets per Hassan II han donat fruit, el sortir-se'n de l'aïllament en el que l'ha col·locat fins el moment la política practicada per l'Algèria envers les organitzacions internacionals amb el desenvolupament d'una estratègia de relacions bilaterals molt eficaces; per altra banda sembla ser que la clau d'aquesta resolució hagi estat que com a contrapartida que l'Alger deixés d'ajudar al Front Polisari el Marroc renunciaria a les seves reivindicacions frontereres envers la zona del Tinduf; a més no s'inclou en el text del comunicat el concepte d'independència pel poble Saharahui així com la sortida de les tropes del Marroc.

Un dels temes que ha tingut importància en relació a aquest fet ha estat l'econòmic; darrerament la política del president d'Alger envers la qüestió ha permès l'aparició d'una categoria d'empresaris i d'executius interessats en l'aconseguit d'un Mercat del Magrib, aquest projecte suscita una convergència d'interessos entre la burgesia Marroqui i la d'Alger, i per més la cooperació amb Tunis mitjançant la creació de societats de capital mixte; es podrà estendre també al Marroc. Per l'Alger, el tancament de fronteres amb el Marroc ha estat fins el moment centre de preocupació.

El Magrib

Al Magrib el colonitzador va deixar darrera seu una situació de tipus ètnic gairebé explosiva, la tàctica de l'ocupant fou sempre la de crear odis ètnics amb el clar propòsit de debilitar la unió nacional i així d'aquesta manera crear les condicions necessàries per al desenvolupament del seu domini; en aquest sector es presenten una sèrie de conflictes que van lligats totalment a la cultura, al fet social, al polític i a l'economia. En els països del Magrib és ben clara la necessitat de la renovació mitjançant l'aprofitament adequat dels avenços del moment ja que serà el que farà que puguin sortir del subdesenvo-

lupament. Però estan convençuts de la necessitat d'exercir la vigilància de l'originalitat, que no es perdi la identitat nacional fruit de les creences i costums, i de l'estil de vida.

Es busca al mateix temps la modernització i l'autenticació, obrir-se a uns nous corrents civilitzadors; però no s'està disposat a perdre els valors bàsics ni tan sols que es vegin afectats; aquest intent de limitar els efectes generals mitjançant la selecció de les qüestions que no perjudiquen els aspectes bàsics constitueix una contradicció, és difícil limitar a un sol camp la modernització quan és clar que és un fenomen global; aquest és un problema comú a tots els països de l'àrea; és clar que també des que accediren a la independència, cap dels països ha refusat el que representa, uns més, altres menys.

Hi ha una intenció clara d'assimilar tot el que ve d'occident i de preservar l'autèntic de la civilització islàmica, tractar de reinterpretar la cultura i la història islàmica de manera que el conflicte cultural que es pugui presentar ho faci amb la mínima virulència i es pugui combatre tots els excessos envers ambdues bandes, tant en el terreny de l'autenticació com en el de la modernització.

La joventut que és la gran majoria de la població no ha comprès aquesta política d'equilibri, l'enten com una hipocresia política amb la finalitat de mantenir en el poder elements corruptes sense visió clara de les circumstàncies. Els intel·lectuals, una minoria partidaris de la modernització i que tenen un paper important, consideren que les mesures conciliadores són una forma d'ambigüitat que no afavoreix l'avenç sinó l'endarreriment, i es declaren totalment partidaris de la modernització. És difícil per l'ambient i societat en la que viuen que tinguin massa èxit. Poc a poc la influència de l'ambient els fa entrar en unes posicions més conciliadores.

Un dels temes que té més importància en aquest indret és la contraposició del nacionalisme i la unitat: el colonialisme va significar la introducció de la nació moderna de l'Estat-Nació però el que fou implantat en cada país fou un estat que està buscant una noció que li correspongui exclusivament i abans de la colonització tot el Magrib tingué durant molts segles altres nocions d'estats i de nació. L'estat va significar un aparell governamental format per una dinastia la missió de la qual era mantenir l'ordre, garantir la seguretat del poble i mobilitzar els governats per a concretar les seves ambicions; amb aquestes característiques l'estat es definia per la seva funció, el seu origen geogràfic és molt més ampli que el territori Nacional en el sentit estricte modern; la dinas-

tia deu pertànyer a l'àrea cultural islàmica, la legitimitat d'un govern està en funció que sigui capaç d'imposar la Pau social, l'ordre intern, això és l'important.

La Nació i aquest concepte ha estat entès durant molts segles com una comunitat confessional, el territori nacional del musulmà és tot el territori islàmic i no existeix la mateixa noció de fronteres en el sentit modern de fixació i de garantia per tractats i lleis, el territori significa la pàtria i els recursos per sobreviure.

L'ocupació colonialista va introduir el nou ordre d'estat-nació, els països àrabs l'han mantingut i defensat com una innovació que afavoreix l'estabilitat i la seguretat. Però el cost ha estat molt alt des del punt de vista polític. La fragmentació creada pel colonialisme ho va ser per raons purament administratives dels seus interessos, han estat com qui diu definitives unes delimitacions frontereres fetes amb regla i compàs establint petites poblacions amb grans territoris desèrtics, països creats totalment com pot ésser Mauritània. La desmesuració de l'Imperi fou en funció d'uns purs interessos de l'Ocupant. De la mateixa manera i sense un clar judici s'establiren països artificials que han adoptat les innovacions dins del seu món.

Cal afegir que amb independència del tipus de fragmentació de la zona, els règims polítics són distints, trobem Repúbliques amb partit únic, Repúbliques socialistes, Dictadures Monarquies Constitucionals Multipartidàries,...

Els països del Magrib es declaren independents però en el fons la realitat és ben altra: formen part del grup de països no alineats, accepten el principi de no ingerència en els assumptes interns d'altres estats, no volen tenir bases ni exèrcits estrangers, no figuren en aliances militars de Blocs; però sempre necessiten l'ajuda i la protecció de l'estranger.

Des del punt de vista general la relació existent actualment entre el compromís i la moderació no presenta massa conflicte, és clar que són països que estan lluny del conflicte entre els altres i Israel; ningú ha donat l'esquema a la causa Palestina, es poden haver defensat criteris d'una pau amb Israel però mai s'han refusat els drets d'aquest poble. S'ha procurat establir un equilibri entre el compromís i la moderació, encara que no han faltat pedres en el camí com va ésser l'atac de l'aviació israel·lès als components palestins de Tunis: després de la invasió del Líban, el bombardeig d'octubre del 1985 ha fet que l'actitud conciliadora perdés punts.

La cimera d'Alger

Des d'un inici Alger volgué eliminar de l'agenda de Treball de la cimera tots els termes que poguessin dividir com s'expressen a la «Nació àrab» i a més hi ha hagut la intenció que els països presents oblidessin les seves diferències i s'adoptessin mesures eficaces de recolzament a la revolta dels Palestins dels territoris ocupats per Israel. El sol fet de preparar la cimera ha donat fruits positius fins i tot abans d'inaugurar-se. Aquesta n'és la mostra: la reconciliació Algèria-Marroc que pel mateix fet era un exemple a seguir front a qualsevol problema existent; amb un tema principal com és el del poble Palestí ha quedat ben clar que la formació del Gran Magrib és un projecte que ha estat situat fins i tot abans de l'inici de la cimera, se sabia que aquesta finalitzaria amb una reunió conjunta dels dirigents d'Algèria, Marroc, Tunis, Líbia i Mauritània,

La cimera tradicional Magrebi va acordar crear una comissió que elaborarà les vies per la construcció del gran Magrib, així mateix s'acorda que el primer pas en aquest sentit serà l'establiment d'una associació econòmica per la qual el proper mes de juliol es reunirà al mateix Alger una comissió per tractar el projecte.

És evident que a part de tot el Tractat la cimera ha confirmat fonamentalment les resolucions de la realitzada a Fez el 1982, el reconeixement implícit de l'estat d'Israel al qual se li demana la sortida dels territoris ocupats l'any 1967, que es proposi la conferència internacional de pau sota els auspicis del consell de Seguretat de les Nacions Unides, i que la OLP pugui participar amb veu i no sota la protecció de Jordània.

La possibilitat d'arribar a acords i d'obrir camins per una nova situació al Nord d'Àfrica és importantíssima: tot hi

primera des del començament de la guerra del Sahara. No varen faltar propostes abans d'iniciar-se, com és la de Tunis en el sentit de crear una entitat econòmica Magrebi totalment necessària. Per altra banda, per fer front a la crisi econòmica de la regió i al desafiament de la CEE, cal tenir en compte que els països del Nord-oest Africà superen el 50% del seu comerç amb la comunitat i això és un repte pel 1992 que té molt preocupats els governs del Marroc, Tunis i Alger. Això els obliga més que mai a associar-se, a convertir-se en una sola veu, com a mínim en els assumptes d'indole econòmica.

És important el protagonisme que ha tingut l'Alger a la cimera perquè és patent el respecte que tant Tunis com el Marroc tenen en relació a l'Algèria a la qual presenten com a símbol de la lluita històrica contra el colonialisme i l'admiració pel milió de morts en la lluita que ha tingut Algèria.

abocava. No hem d'oblidar que des de l'any mil nou-cents vuitanta-tres Tunis, Àfrica i Mauritània estan units per un tractat de germanor del que —per la regió— té poc sentit que hi siguin fora Líbia i Marroc.

Que en els darrers mesos de l'any passat Líbia i Tunis firmessin la pau i que, pocs dies després de la reconciliació de Marroc i Algèria, el líder líbi proposés el fi de les hostilitats en el seu conflicte amb el Txad, el reconeixement per primera vegada del seu veí i enemic Hissene Habre així com la represa de relacions diplomàtiques amb el països africans més moderats, la proposta de pau i devolució de presoners txadians, ajuda econòmica per a la reconstrucció, tot això fa que es pugui creure en una altra intenció de voler superar els conflictes en aquest indret.

Enric Crusat i de Abaria

Pla de destrucció de 8.000 pobles a Transilvània

HONGRIA DEMANA LA DEFENSA DELS DRETS HUMANS

Hongria travessa una delicada situació tant pels conflictes a que estan sotmeses les minories hongareses que habiten a Romania pel pla de Ceaucescu de destrucció de 8.000 pobles i posterior reconversió en centres «agro-industrials» com per la renovació de la cúpula del partit socialista del país. La caiguda de Janos Kadar és ben vista pel Kremlin i porta nous aires de progrés socio-econòmic. La relació d'Hongria amb Romania, malgrat participar junts en el Tractat de Varsòvia i el COMECON, només es podrà solucionar mitjançant un país intermediari que podria ésser Txecoslovàquia.

Hongria viu una situació diferent d'altres països de l'Est d'Europa. L'extrema tensió amb el seu veí Romania, el canvi de personalitats en la cúpula del Partit, el canvi també de la vella guàrdia i l'esforç de mantenir alguns acords amb la CEE són una bona mostra que el Kadarisme s'ha acabat.

Els nous dirigents i també els ciutadans d'Hongria estan summament indignats perquè Romania i concretament el dirigent d'aquest país, Nicolae Ceaucescu, està fent autèntiques «barbàries» amb les minories hongareses que habiten principalment a la regió de Transilvània. L'esperit genocidi de Ceaucescu així com la seva repressió i tortures, bàsicament a la població hongaresa, resultant de la modificació de les fronteres segons l'Acord de Trianon, fan que la tensió entre els dos països estigui al màxim.

Hongria ha estat sempre un país amb certes peculiaritats dins l'Europa de l'Est. Fa vint anys que ja es va començar amb algunes tímides reformes, no obstant, en vista dels resultats reals, la població ha pressionat molt i Janos Kadar s'ha vist obligat a deixar el càrrec suprem del partit hongarès. Per una altra banda és el país més endeutat de l'Europa de l'Est proporcionalment amb la població, actualment el deute extern és de 20 mil milions de dòlars.

Romania, amic o adversari?

Fa uns tres mesos que el termòmetre entre els dos estats ha arribat a la cota més alta. Tot va començar quan Nicolae Ceaucescu, va presentar el projecte de destruir 8.000 pobles al seu

país ubicats principalment a la regió de Transilvània. Coincideix que la major part d'aquestes poblacions estan formades per minories hongareses i també alemanyes, encara que els darrers amb menor proporció. La idea, segons el programa de Ceaucescu, és la de convertir aquests pobles en una mena de recintes acondicionats per a l'exploració de l'«agro-indústria» de formes força peculiars. Diversos organismes europeus ja han denunciat la il·legalitat tant en la forma com en el fons d'aquest pla.

Les autoritats i la població hongareses no han vacil·lat en denunciar el genocidi que pretenen iniciar els dirigents romanesos. Les denúncies fins ara s'han traduït en grans manifestacions a Budapest on s'han pogut comptar xifres de 100 mil persones. Manifestacions d'aquesta mena tan massives no s'havien vist a Hongria des de feia molt de temps. A més, en dies passats ha hagut un intercanvi de notes presidencials entre els països afectats, les conseqüències de les quals encara no s'han fet paleses. Tot fa pensar que un litigi d'aquestes característiques és de molt difícil solució si no hi ha un intermediari amb qui estiguin d'acord les parts implicades.

Les relacions diplomàtiques entre Budapest i Bucarest estan mig suspeses de fa un any. El fet peculiar d'aquesta tensió és que ambdós països tenen nexes comuns de prou pes. Tant Hongria com Romania formen part del Tractat de Varsòvia, una aliança o organització militar amb unes funcions similars a l'OTAN en el bloc occidental. Ambdós països també formen part del Consell d'Ajuda Econòmica Mútua (CAEM), —

o COMECON o SEV, si es prefereix en idioma anglès o rus—. L'esperit de l'Organització es pot equiparar d'alguna manera amb la CEE d'Europa Occidental. Tant Bucarest com Budapest foren membres fundadors juntament amb la Unió Soviètica que fou la màxima inspiradora, Polònia, Txecoslovàquia, Bulgària i Albània. En el temps ha sofert diverses ampliacions. Albània en va sortir l'any 61.

Per una altra banda, durant els darrers 30 anys, els països de l'Est han tingut diverses connexions mútues on la Unió Soviètica ha vellugat sempre els fils d'una manera o d'una altra.

En els darrers dies la situació s'ha enpitjorat a la frontera i Romania l'ha militaritzat. Aquest fet és més perquè la població hongaresa que viu a Romania i concretament a Transilvània, no torni a terres hongareses, que no pas la possible i poc hipotètica invasió per part de l'administració de Budapest. Txecoslovàquia podria fer de país intermediari per tal de trobar una sortida de pau i calma a la zona dels Balcans.

Segons fonts d'especialistes en política interior de Romania, el programa de Ceaucescu és una «disfressa» de cara a altres estats per dissimular el caos del país, tant en la gestió de l'administració, com en la misèria en que està immers un dels darrers baluards de la vella guàrdia staliniana. El dirigent romanès al·lega que les manifestacions produïdes a Hongria són exagerades i responen a una nova estratègia dels nous dirigents de Budapest. Per contra Karoly Grosz, primer ministre i nou president del partit d'Hongria, assegura que si el programa de destrucció de 8.000 pobles rep llum verda, tot el llegat històric, cultural i tradicional de les minories de Romania desapareixerà definitivament.

L'enfonsament del Kadarisme

El 22 de maig Janos Kadar abandona el poder per diversos motius: l'edat avançada del president, 32 anys de lluita per sostenir unes idees de socialisme obsoletes en el temps que ara es

— Transilvània, la regió més conflictiva entre Hongria i Romania.

viu, la pressió popular i sobretot, la pressió de persones de dins el partit. Karoly Grosz, cap del govern en temps de Kadar i ara secretari general del Partit Socialista Obrer Hongarès i Imre Poszgay, president del Front Popular Patriòtic han estat els dos líders més ofensius per tal de fer caure la vella guàrdia. L'edat dels nous dirigents és de 57 anys, la qual cosa ja és un primer indicatiu si prenem com a referència els dirigents de la Unió Soviètica des que Gorbaxev va pujar al poder.

Poszgay ha declarat que és un fervent seguidor de la democràcia sense adjectius. També ha dit que la població estava cansada de rebre les conseqüències d'unes polítiques desencertades i a més sense tenir en compte cap decisió dels ciutadans.

Segons Agnes Heller en un article publicat recentment al diari *El País* el Kadarisme no tenia continuïtat perquè l'harmonia social estava basada en una mentida. S'havia de perseguir els enemics, no els amics, i oportunistes. Un altre punt és que s'havia de tenir la població allunyada de la política. L'única reforma que va efectuar Janos Kadar fou l'agrícola, la seva transformació cap als anys 60 en que fins i tot es va incentivar la iniciativa privada.

La resta d'àrees i reformes, segons l'autora de l'article citat, van quedar en el paper, això sí, sovint eren documents

altament secrets. Durant 20 anys Kadar va prometre la reforma econòmica però mai no ha arribat. El resultat de tot aquest sistema és un país pobre i endeutat, on el 30 per cent viu sota la línia de la pobresa oficial. Han de treballar entre 60 i 70 hores en primeres, segones i terceres ocupacions.

El miracle del Kadarisme en un principi va funcionar perquè es comparava molt amb els altres països d'Europa de l'Est però va arribar un punt que aquesta premissa ja no va servir, a més una petita oposició quant a seguidors però gran intel·lectualment parlant ha canviat gradualment la columna vertebral i la societat hongaresa.

Queda un camí obert a l'esperança que les noves i joves autoritats, carregades de bones intencions, puguin reconstruir Hongria cap a un procés socioeconòmic sanejat i prosper. Hi ha un factor important, és la bona relació amb la cúpula soviètica i la «Perestroika» arran de l'arribada al Kremlin de Gorbaxev.

Fa pocs dies que al Parlament de Budapest, es va posar Espanya com exemple a seguir de cara a la reconversió industrial i sobretot a la disminució de la inflació.

Hongria fou República popular l'any 1949. Quatre anys després mor Stalin, la qual cosa va fer canviar la situació interna del país. El 1955 Imre Nagy era

el primer ministre, d'idees força avançades però diversos aldarulls interns com l'hostilitat amb un sector del catolicisme, agitacions de joves i d'intel·lectuals i l'oposició popular a les tropes soviètiques varen canviar el panorama socio-polític. Una forta insurrecció a l'octubre del 1956, que va ser sufocada per les tropes soviètiques van fer destituir Nagy i el cap de l'exèrcit hongarès. Poc temps després els dos van ésser executats. D'aquesta manera Janos Kadar, que aleshores era un «manat» de la URSS va pujar al poder fins el maig d'enguany.

L'Administració de Budapest ara ha de resoldre algunes reformes pendents molt necessàries i urgents com l'econòmica. Haurà de passar un temps per fer el canvi real donat la resistència que algunes persones de la vella guàrdia es facin a la idea que els temps canvien i les formes i estils de socialisme també. Però ara per ara, el conflicte de més urgent solució és l'enfrontament amb Romania, la qual cosa no interessa ni a Hongria i menys encara al país veí donada la crítica situació a tots nivells. Cal que els països dels balcans acabin d'una vegada la situació d'inestabilitat permanent perquè no es produïxi en un futur cap desenllaç infructuós.

Ramon Roca i Ribó

Reagan ajuda Garvatxov donant impuls a la «perestroika»

CIMERA DE MOSCOU: UNA BASE REALISTA PER LES NOVES RELACIONS

«El diàleg entre els Estats Units i la Unió Soviètica continuarà perquè està basat en el realisme i centrat en l'obtenció de resultats concrets». Aquesta cita textual del comunicat final conjunt de la quarta reunió cimera entre Ronald Reagan i Mikjaïl Garvatxov, resumeix molt bé l'esperit de l'últim encontre a Moscou dels líders de les dues superpotències. Es tracta, en certa forma, de reconèixer i legitimar les diferències entre l'una i l'altra, d'acord a un realisme que marca distàncies respecte a totes les anteriors reunions cimeres soviètico-nord-americanes.

Les discussions de Moscou sobre conflictes regionals «van revelar serioses diferències tant sobre l'avaluació de les causes de les tensions regionals com sobre els mitjans de superar-les», segons assenyala el mateix comunicat final. Una afirmació, aquesta altra, en perfecta sintonia amb l'anterior perquè ni fa palesa l'existència de renovades tensions entre Washington i Moscou, ni planteja la reobertura de cap altra crisi, ni tan sols dóna a entendre el fracàs en la negociació sobre els conflictes regionals. Més aviat tot el contrari, atès que els dirigents accepten més endavant, en el mateix text, que «acorden que aquestes diferències no han de suposar cap obstacle per una interacció constructiva entre els Estats Units i la Unió Soviètica.

Es tracta, de fet, de desdramatitzar la rivalitat entre les dues superpotències i d'establir el reconeixement que aquest afany de competir continuarà, però per vies més amicals i menys extremes. Perquè això sí, les superpotències no renuncien a fer-se la competència, sinó que volen relativitzar el seu enfrontament.

A aquesta conclusió s'hi arriba, no cal dir-ho, després de llegir l'esmentat comunicat conjunt de 24 pàgines, que confirma de forma oficial el «realisme» en la gestió de les relacions entre Washington i Moscou, acceptant al mateix temps la persistència de diferències entre totes dues parts.

Però de tot el document, els fragments més reveladors de l'afany bilateral soviètico-nord-americà d'establir bases realistes per unes noves relacions, són en síntesi els següents: «El presi-

dent i el secretari general consideren la cimera de Moscou com un pas important en el procés de col·locar les relacions entre els EUA i la URSS sobre una base productiva i perllongada (...). El diàleg es va desenvolupar en una atmosfera constructiva, que va proporcionar oportunitats molt amples per mantenir intercanvis d'opinió amb tota franquesa (...).

«Van reafirmar la seva convicció solemne que una guerra nuclear no es pot guanyar ni s'ha de començar; la seva determinació d'impedir qualsevol guerra, nuclear o convencional, entre els Estats Units i la Unió Soviètica, i el seu rebuig d'assolir la superioritat militar (...). No minimitzen les diferències reals en la història, la tradició i la ideologia que seguiran caracteritzant la relació entre els EEUU i la URSS. Però creuen que el diàleg perdurará, perquè està basat en el realisme i centrat en la consecució de resultats concrets (...).

«Els dirigents van reafirmar el compromís de les dues parts de portar a terme negociacions pas a pas, en un únic fòrum, sobre tot el que fa referència a proves nuclears (...). Van emfatitzar en la importància de reforçar l'estabilitat i la seguretat a tot Europa. Van acollir amb satisfacció els progressos fins aquest moment en el desenvolupament d'un mandat per noves negociacions sobre forces armades i arsenals convencionals (...).

«El president i el secretari general van entrar en una discussió detallada de les preocupacions humanitàries i sobre drets humans. Els dirigents van passar revista al creixement progressiu de l'ample i detallat diàleg soviètico-nord-

americà en aquest terreny, i van acordar que cal que es continuï portant a terme a tots els nivells per aconseguir progressos constants i concrets. Van prendre nota de la necessitat que aquest diàleg permeti maximitzar les garanties en l'exercici dels drets, llibertats i dignitat humana dels individus; el foment de les comunicacions i els contactes entre la gent; el compartir activament els valors espirituals culturals, històrics i d'altres, i una més gran comprensió i respecte mutu entre tots dos països. Amb aquesta finalitat, van discutir la possible creació d'un fòrum que, amb reunions regulars, aplegaria a participants de tot l'ampli ventall d'estats de les dues societats, de l'Est i l'Oest (...). «Van discutir en profunditat una amplia gamma de qüestions regionals (...). Malgrat que les discussions van revelar serioses diferències tant sobre l'avaluació de les causes de les tensions regionals com sobre els mitjans adequats per superar-les, els dirigents van acordar que aquestes diferències no han de ser cap obstacle per una interacció constructiva entre els Estats Units i la Unió Soviètica».

Sense resultats espectaculars

Fora del nou esperit molt més constructiu en les relacions entre Washington i Moscou, que ha presidit l'última cimera, aquesta última cita no ha donat gran cosa més de sí mateixa. De fet, si es té en compte que, d'ençà de l'inici del procés de «perestroika» engegat per Garvatxov, les relacions entre les dues superpotències han deixat de tenir el caire crispat que les caracteritzava, llavors aquest nou clima de cordialitat de l'últim encontre no es pot considerar gaire espectacular. És per tant en aquest sentit que la majoria d'observadors polítics qualificats reconeixen la manca de sorpreses generades per la cimera, i només li atribueixen l'èxit molt parcial d'una certa institucionalització del clima de confiança entre els dos blocs.

Analitzant punt per punt el desenvolupament de la cimera i començant per l'àmbit del desarmament nuclear, sobre el que s'havien creat moltes expectatives a l'entorn dels arsenals nuclears estratègics, Reagan i Garvatxov es van limitar a intercanviar-se els compromisos de ratificació del tractat sobre destrucció de míssils d'abast mitjà (INF). El camí vers un futur acord en matèria de reducció de míssils de llarg abast, per bé que ningú no renuncia a la possibilitat que es concreti aquest mateix any, abans Reagan no acabi el seu mandat presidencial, de moment no es pot considerar més que com una via exploratòria que deixa oberta una esperança més o menys remota.

El factor principal que continua impedit un acord sobre aquests arsenals nuclears estratègics continua sent la insistència soviètica de vincular aquest capítol amb el projecte de «guerra de les galàxies» nord-americà, i amb la vigència del tractat ABM —de míssils antibalístics firmat l'any 1972 per Washington i Moscou, però que va quedar pendent de ser ratificat pel Senat nord-americà.

Conflictes regionals

Pel que fa als conflictes regionals, tots ells i més particularment els que s'inscriuen dins la dinàmica d'enfrontament dels dos blocs de l'Est i l'Oest, han ocupat un lloc de primer ordre a Moscou. La negociació efectiva, però, en aquest terreny, l'han portat i la continuen portant a terme els canals diplomàtics tradicionals de Washington i Moscou, entusiasmats com estan per l'«efecte Afganistan». La disminució de les tensions internacionals facilitada per l'entesa entre els EUA i la URSS ha permès d'abordar solucions pels conflictes regionals sense la crispació dictada per raons d'estratègia o de rigidesa ideològica, i és en aquest sentit que s'està notant la revalorització del paper de la diplomàcia per sobre del de les armes i la força. La lògica de tot plegat resulta ben simple atès que en la mesura que es busca més sincerament la pau global per la via d'atorgar-se mesures de confiança que disminueixin la tensió, comença a ser llavors menys imprescindible desestabilitzar l'adversari furgant a la seva ferida oberta (sigui aquesta el Nicaragua, l'Afganistan, Cuba o l'Angola). Malgrat, però, la importància concedida a aquest apartat, a la cimera moscovita, els dos dirigents no van fer cap progrés sobre la base d'aplicar la fórmula satisfactòria de pacificació de l'Afganistan a d'altres conflictes regionals latents.

L'altre tret característic que ha destacat també a la darrera cimera ha estat el dels drets humans i de les llibertats polítiques en general. Reagan ha fet nombroses declaracions davant d'estudiants, escriptors, sacerdots, dissidents reunits a l'ambaixada nord-americana, exigint més llibertat, i al mateix temps fent elogi dels esforços de Garvatxov per liberalitzar la societat soviètica. Tot plegat va donar lloc a respostes soviètiques de diferent tipus, però en cap moment les autoritats del Kremlin no van utilitzar l'argument habitual de no-ingerència en els afers interns, ni es van pronunciar contra les afirmacions de Reagan. El líder soviètic es va limitar a dir que Reagan estava mal informat del que a partir d'ara l'URSS vol realitzar. La rèplica havia de ser forçosament suau si es té en compte que en el fons l'actitud del president

nord-americà beneficia més que no pas perjudica el líder soviètic per poder-lo ajudar a demostrar que sense l'èxit de la reforma política a la URSS són impossibles la distensió i el desarmament internacionals.

L'acord que va quedar pendent

Els dos únics mini-acords assolits a Moscou: el de la verificació conjunta de proves atòmiques i el de la notificació prèvia de llençament de míssils intercontinentals, no van satisfer les expectatives creades a l'entorn d'un acord START de reducció d'un 50% teòric (una mica menys en realitat) dels arsenals nuclears estratègics, que va resultar impossible. L'estat de les negociacions soviètico-nord-americanes sobre arsenals estratègics es resumeix en el quadre següent:

	ACORD	DESACORD
—Objectiu—	Reducció d'un 50% de les armes nuclears estratègiques ofensives.	Estats Units vol un termini de set anys per la reducció. La URSS, de només cinc anys.
—Lligam amb el SDI—		La URSS fa dependre l'acord d'una solució dels problemes de les armes defensives i espacials. Els EUA rebutgen aquest lligam.
—Vectors nuclears—	Sostre de 1.600 vectors, entre els que s'inclouen els míssils balístics intercontinentals (ICBM), els míssils balístics llençats des del mar (SLBM) i els bombarders pesats desplegats.	
—Caps nuclears—	Sostre de 6.000 caps, que inclouen els dels ICBM i SLBM desplegats i els míssils de creuer llençats des de l'aire (ALCM); cada bombarder equipat per bombarders nuclears de gravetat i míssils d'atac de curt abast (SRAM) compta com un sol cap.	
—Sublímits de caps nuclears—	Sublímit de 4.900 caps de míssils balístics, dins del total dels 6.000 caps i 1.600 vectors.	Els EUA proposen un altre sublímit de 3.000 a 3.300 caps pels ICBM; la URSS proposa un sublímit de 3.000 caps pels ICBM i els SLBM, i un altre de 1.000 pels transportats pels bombarders.
—Míssils balístics intercontinentals (ICBM) pesats—	Límit de 1.540 caps en 154 ICBM pesats.	Els EUA proposen que es prohibeixi, i la URSS, que s'autoritzi, produir, provar en vol, modernitzar i reemplaçar aquests míssils.

—ICBM Mòbils—		Els EUA proposa la seva prohibició la URSS proposa la seva autorització i permanència.
—Missils de creuer llençats des de l'aire (ALCM)—		Mentre la URSS considera missils de creuer llençats des de l'aire (ALCM) els equipats amb cap nuclear d'abast superior als 600 Km, els EUA els considera d'aquest tipus a partir dels 1.600 Km. Paral·lelament la URSS vol un sublímit de 1.100 ALCM i els EUA no especifiquen cap sublímit i es limiten a atribuir 10 ALCM a cada bombarder (amb la finalitat de comptabilitzar-los dins el còmput general dels 6.000). La URSS discrepa també del promig de 10 ALCM per bombarder abduint que els B-1 porten 20 caps i els B-52, entre 22 i 28.
—Missils de creuer llençats des del mar (SLM)—	Els EUA i la URSS estan disposats a establir límits en el nombre de SLCM equipats amb càrregues nuclears.	Washington insisteix en que els límits estiguin al marge dels sostres de 6.000 caps i 1.600 vectors vectors de les START. Els EUA volen també que es busquin sistemes de verificació eficaços; la URSS ha proposat uns sistemes de verificació sobre el terreny rebutjats pels EUA, perquè segons Washington implicarien la presència soviètica als barcos nord-americans. Aquests missils podrien portar càrrega nuclear o convencional, perquè segons els EUA seria difícil d'establir pautes diferenciades en la seva avaluació.
—Càrrega («Throw-Weight»)—	La càrrega afegida dels ICBM i SLBM soviètics es reduirà en un 50% respecte al nivell actual; cap de les dues parts excedirà aquest nivell mentre duri el tractat.	
—Verificació—	Intercanvi de dades abans i després de la reducció; inspeccions sobre el terreny per verificar els intercanvis de dades i l'eliminació d'armes, inspecció en el perímetre i les portes dels centres de producció i de suport més importants; possibilitat d'inspeccions per sorpresa.	Queden per resoldre nombrosos detalls d'aquesta complexa matèria, entre ells alguns tipus d'inspecció.

Del quadre relatiu a l'estat general de les negociacions START se'n dedueix per damunt de qualsevol altra consideració, la gran diferència en la configuració de les forces dels Estats Units i de la Unió Soviètica, encara que les dues super-potències tinguin un nombre relativament equivalent de caps atòmics (13.873 pels EUA i 11.044 per la URSS, segons les dades de l'Institut d'Estudis Estratègics de Londres (ISS). D'aquest fet també se'n dedueix que a l'hora de negociar la reducció, es plantegin diferències molt profundes.

Els EUA tenen un 48% dels seus arsenals estratègics basats en submarins, un 16% a terra i un 36% en bombarders, mentre la URSS compta amb un 59% de les seves bombes nuclears en missils de terra, un 30% al mar, i un 11% en bombarders. La fortalesa de cadascun dels tres tipus és, per tant diferent per Washington i Moscou.

Això obliga a centrar la discussió i la negociació START en la configuració d'aquests tres tipus de «basament» — terra, mar i aire— i a establir els anomenats «sub-limits» dins dels sostres globals per aquestes armes.

la filosofia negociadora nord-americana en les START parteix del punt de vista que les reduccions, per elles mateixes, no garanteixen una major seguretat. Per això, Washington planteja centrar la negociació en aquelles armes que poden sobreviure a un primer atac enemic, això és, en les basades fonamentalment al mar, en lloc de terra.

La postura negociadora dels EUA xoca frontament amb la de la URSS, que té en les seves forces concentrades a terra, inclosos els missils pesats, els més inestables, segons Washington, atès que en cas de guerra serien els primers a suprimir, fet que implicaria un atac preventiu. Malgrat tot, Garvatxov està disposat —i així n'ha informat a Reagan— a acceptar la reducció del 50% d'aquests missils pesats per evitar així que cap de les dues parts pugui destruir en un primer atac les forces de represàlia de l'altra part.

Jordi Duch i Sesplugues

1975-1988 Tretze anys de Lomé

RELACIONS CEE-ACP, CAMÍ D'UNA NOVA CONVENCIÓ

L'Europa comunitària manté des dels seus orígens una forta vinculació, perllongada mitjançant la seva política de cooperació, amb els països en vies de desenvolupament (PVD). Les causes que han convertit el Tercer Món (TM) en un factor cabdal per la Comunitat Econòmica Europea (CEE) són diverses:

De primer, diferentment de les dues grans potències, la CEE pateix un gran dèficit en primeres matèries i fonts d'energies, la qual cosa l'obliga a mantenir durables vincles amb els proveïdors, principalment països en vies de desenvolupament.

Segonament, els mercats dels PVD han esdevingut decisius en el suport de la indústria comunitària i indirectament dels llocs de treball. Si per compensar l'alça del preu del petroli, els PVD hagueren seguit les regles de l'economia liberal tradicional —reduir les importacions per anivellar la balança de pagaments— la CEE hauria perdut més d'un 1% del seu PNB i tindria dos milions més d'aturats.

Per últim, a la CEE li interessa mantenir estrets lligams amb els PVD a fi d'assegurar-se una zona d'influència —tant econòmica com política— i evitar el traspàs d'algun país envers l'òrbita de l'Est.

Aquests són tres exemples, dels molts existents, que fan palesa la importància dels PVD per a l'Europa comunitària. La CEE, conscient d'aquest fet, canalitzà les seves relacions amb el TM a través de la política de cooperació amb el desenvolupament, l'eina fonamental del qual són els acords d'associació: primer el de Yaoundé (1963 i 69) i actualment el de Lomé (1975, 80 i 85). Aquesta política fou objecte de lloances i crítiques. Dures acusacions foren llançades ja des dels inicis: neo-colonialisme, divisió del TM i divisió d'Àfrica... en són algunes d'elles. Tanmateix, segons l'opinió de la Comissió, la política de desenvolupament s'ha enriquit i damunt els errors del passat n'ha construït una de nova. Com deia Dieter Frisch: «sens Yaoundé, Lomé no hauria estat possible».

Innovacions i crítiques en Lomé

El nou acord d'associació no era una mera continuïtat de Yaoundé II, sinó que aportava novetats importants que feren desvetllar les esperances d'una major entesa entre el Nord i el Sud. Esperances que, certament, el temps ha situat allà on pertocava, despullant-les de l'idealisme sense fonament en què es basaven.

La Comunitat Econòmica Europea es preia de tenir unes relacions més intenses i igualitàries amb el Tercer Món que les mantingudes per les dues superpotències o qualsevol nació occidental. Posa com a exemple, en un sentit ampli, l'ajuda alimentària i l'amplitud d'aplicació del Sistema de Preferències Generalitzades, i a un nivell més concret, els acords regionals d'entre els quals destaca la convenció de Lomé.

Els països de l'EAMA, vinculats estretament a la CEE pels acords de Yaoundé, ja havien expressat velades crítiques sobre el manteniment d'uns fluxos comercials hereus de l'època colonial i que eren lesius per ells. Els països associats, generalment, depenien i depenen econòmicament de l'exportació d'una reduïda varietat de primeres matèries. Si afegim les freqüents oscil·lacions que sofreixen els preus d'aquests productes, ens trobem davant una situació d'inestabilitat i crisi contínua que no contribueix gens al desenvolupament dels esmentats països.

La CEE, conscient d'aquesta problemàtica i davant les contínues reivindicacions dels seus associats, decidí d'engegar un mecanisme que donés seguretat als ingressos dels seus socis aprofitant la renovació i ampliació geogràfica de l'acord de Yaoundé (1973). L'esmentat mecanisme era l'Stabex.

Fou pensat per a corregir els efectes de les lleis del mercat a un nivell geogràficament limitat. Va néixer, aquesta innovadora eina pel desenvolupament, en un moment en què convergien diversos factors: intents d'innovació i canvis en les relacions entre la CEE i els seus

associats; per una altra banda, un creixent proteccionisme a la Comunitat a causa de la crisi del petroli que patia amb tota cruïsa Europa. Aquesta situació provoca que la novetat d'Stabex no assoleixin l'amplitud prevista, que no s'acompleixi les desvetllades expectatives de superar les diferències entre els països comunitaris i els ACP, situació de la qual s'han derivat nombroses crítiques.

Envers una nova Convenció

El tercer acord de Lomé, encara vigent, finalitza el febrer de 1990. D'acord a aquest termini i a la durada de les difícils renegociacions d'anteriors convenis, és previst que s'iniciïn noves negociacions la tardor pròxima (3 d'octubre) a Luxemburg entre la Comissió i els ACP.

Ara per ara només es pot parlar dels projectes de renegociació i més concretament dels projectes d'una de les parts: la Comissió.

Com ja és tradicional, la Comissió, per ordre expressa del Consell de Ministres, ha preparat la plataforma des de la qual farà front a la nova negociació. En les posicions de la Comissió es palesa la intenció de mantenir viu l'esperit de Lomé (reconeixement recíproc de les parts per damunt de les diferències i desigualtats econòmiques) alhora que es remarca l'originalitat d'alguns dispositius (Stabex, cooperació regional...)

Ultra això, la Comunitat reconeix que des de Lomé III, les relacions ACP-CEE passen per dificultats l'origen de les quals és tot sovint extracomunitari: El deute i la crisi dels mercats de productes bàsics són alguns dels greus problemes que han d'afrontar els països ACP. La Comunitat proposa solucions, per encarar aquests nous problemes, no només econòmiques sinó també polítiques (possible gran canvi del pròxim acord.)

Cal destacar d'entre les novetats recollides als treballs previs de la Comis-

sió: les referències a la durada, l'ampliació geogràfica i el finançament.

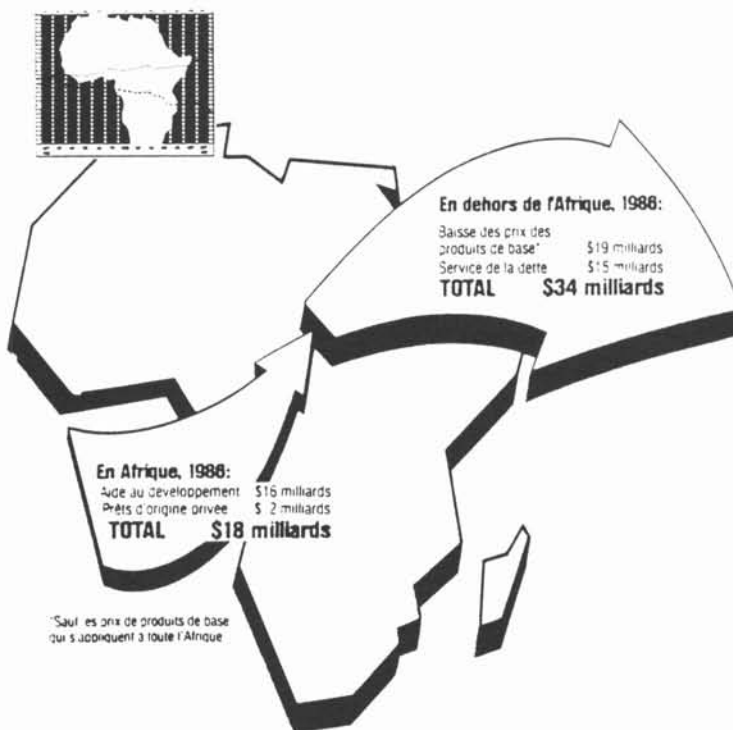
Pel que fa a la durada del conveni, a la vista de la relació històrica entre algunes de les parts i l'estabilitat de l'acord, la Comissió ha previst que sigui il·limitada quant a la normativa de funcionament. Tanmateix, aquest termini sense límits estaria fixat per protocols financers, al capdavant el més important, durant un període de cinc anys. Es tornaria, d'aquesta manera, a quelcom semblant al primer acord d'associació.

Quant a l'ampliació geogràfica, es planteja de nou el debat sorgit arrel de la incorporació dels països de la Commonwealth: la presència de més països obliga a esnicolar els recursos financers. Malgrat aquests plantejaments hi ha dos països que han sol·licitat la seva incorporació: República Dominicana i Haití, recentment objecte d'un cop d'estat que dificulta la seva integració. Per la seva banda la Comissió ha suggerit la possibilitat d'ampliar o donar un tracte més afavoridor als països de l'àrea centreamericana.

Els problemes econòmics dels ACP preocupen la CEE. És per aquest motiu que l'apartat financer ha sofert alguns canvis. Podem resaltar dues novetats: per una banda la Comunitat proposa l'abandonament del principi de reconstitució dels recursos de l'Stabex a canvi d'un ús més estructural dels fons; per una altra suprimir els préstecs especials transformant el seu import en subvencions.

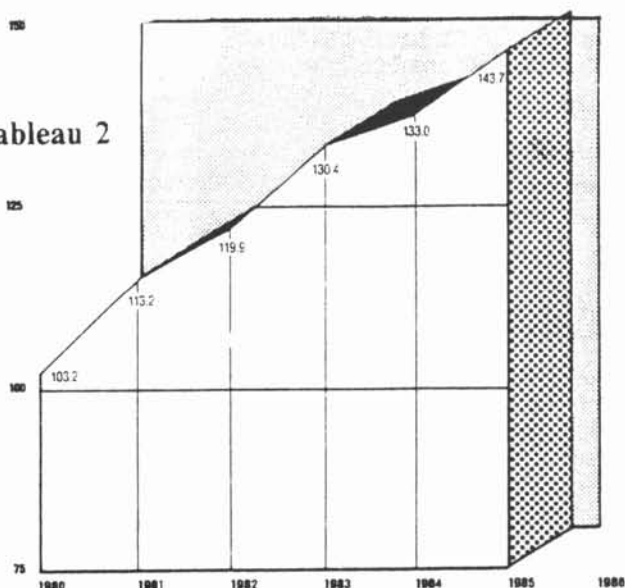
El recent compromís dels set països més industrialitzats de perdonar part del deute a les nacions més pobres fa pensar en una mostra de la voluntat de la CEE per solucionar els problemes econòmics dels seus partners africans. Y ahora atorgar a la Comunitat una bona imatge per acarar les converses de renegociació, la propera tardor, del conveni de Lomé.

José Manuel Celorio

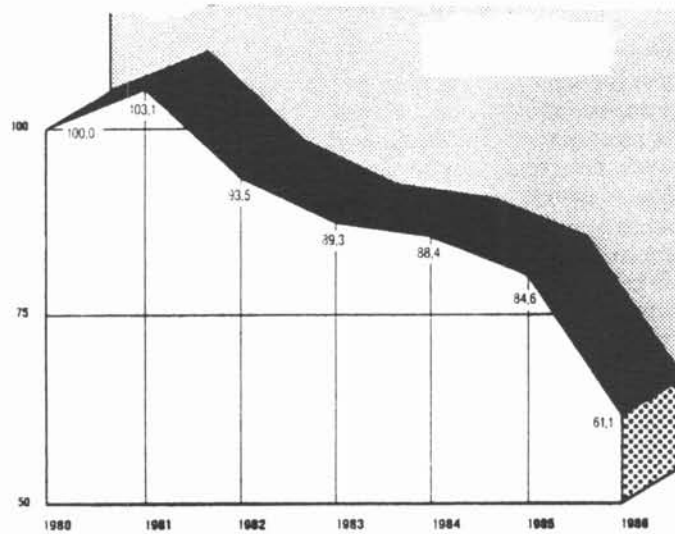
Flux financier a l'Àfrica
 Font: OCDE

Tableau 2

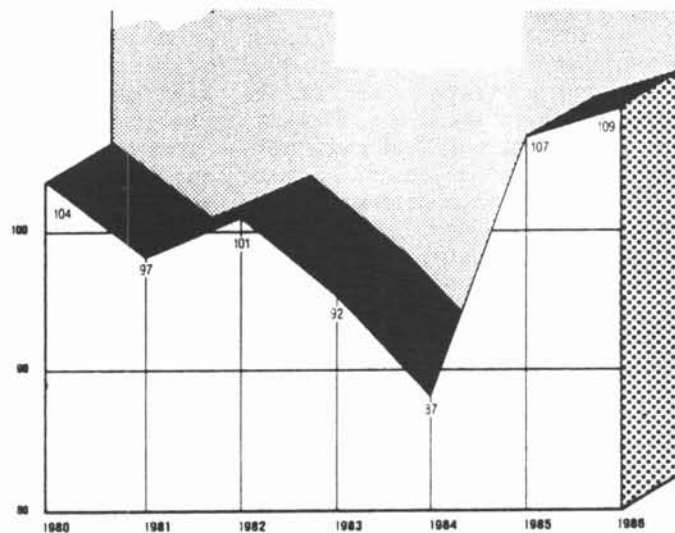

Taula 2

Import total del deute a l'Àfrica (milers de milions de dòlars)
 Font: Banc Mundial

Preu dels productes bàsics a l'Àfrica
1980 = 100
Font: OCDE

Producció de cereals per habitant a l'Àfrica
1979-81 = 100
Font: OCDE

Régions	Peuplement		Richesses	
	Effectifs (millions)	Répartition (%)	PIB (1) en pouvoir d'achat (en milliards de \$ aux prix internationaux de 1975)	Répartition %
Afrique	553	11.4	491	4.8
Amérique latine	406	8.4	832	8.0
Asie (2) (sans Chine) et Mélanésie	1 667	34.4	1 500	14.5
Chine	1 043	24.6	(600)	(5,8)
Monde en développement	3 669	75.8	(3 423)	(33.1)
Japon	120	2.5	822	8.0
URSS et pays communistes d'Europe	414	8.6	1 529	14.8
Europe de l'Ouest	356	7.3	2 212	21.4
Amérique du Nord, Australie, Nouv.-Zélande	283	5.8	2 348	22.7
Monde développé	1 173	24.2	6 911	(66,9)
Monde entier	4 842	100.0	10 334	100.0

(1) Estimations.
(2) Compris les États pétroliers du Proche-Orient.

Repartiment de la població i de la renda al món (1985)
Font: CEE

ELECCIONS

Gran Bretanya

AVANÇ LABORALISTA, FRACÀS DEL CENTRE

Les eleccions Municipals celebrades a Gran Bretanya han representat un avanç dels laboristes que aconseguiren més de cent nous consellers i el poder a set nous ajuntaments. Els conservadors no obtingueren gaire més consellers que els aconseguits en les anteriors eleccions, però els ha valgut per lograr el control d'alguns municipis més la qual cosa ha suposat l'haver pogut parlar d'èxit electoral. Els qui sí han sofert un estrepitós fracàs han estat els partits de centre.

Les eleccions han afectat uns quatre mil consellers que corresponen a doscents onze governs municipals; aquest repartiment ja era així abans de les eleccions de 1977: consellers laboristes amb 91 municipis controlats, 1133 consellers pels conservadors, 396 per als social-demòcrates, i la resta repartida entre nacionalistes escocesos i independent. Com es pot observar, no ha hagut grans novetats excepte pels demòcrates que han perdut gairebé un 10% dels vots. Els dos partits que varen aparèixer a la palestra política a conseqüència de la divisió que es produí en l'antiga Aliança Social-demòcrata liberal; dels dos partits el menys perju-

dicat ha estat el dels Demòcrates al front del qual hi ha el líder David Stell. Qui ha rebut un fort refús ha estat el social-demòcrata liberal per Owen. Un cop sabuts els resultats electorals ja es comenta la necessitat d'arribar a establir una aliança amb els demòcrates encara que aquests pel moment s'hi neguen de totes totes.

Les perspectives abans de les eleccions eren més pessimistes pels conservadors. No ha estat així. Amb independència de la Llei de Reforma de l'actual impost municipal que ha protagonitzat moltes polèmiques i de la retallada de les ajudes als més desvalguts tant des del punt de vista social com econòmic, que semblava perjudicar el partit del govern, i de la campanya que ha tingut com a cavall de batalla aquestes, els conservadors s'han mantingut amb petits guanys.

L'interès d'aquestes eleccions potser se centrava en la incògnita dels resultats que podien sorgir en funció de l'Aliança Social-demòcrata liberal i dels municipis que tant els conservadors com els laboristes s'havien imposat com objectiu.

Dinamarca

LLEUGER AVANÇ DE LA DRETA SENSE PERSPECTIVES DE SOLUCIÓ DE LA CRISI

Les eleccions del passat dia 10 de juny han significat un lleuger avanç dels partits dretans així com un retrocés en la mateixa mesura dels de l'esquerra. El partit que ha sortit de les eleccions amb un important increment de vots ha estat el partit del Progrés, nom darrera del qual s'amaga l'ultra-dreta del país, partit racista i xenòfob que ha aconseguit quasi doblar el percentatge dels seus vots amb relació a les anteriors eleccions de l'any passat, per tant en les darreres ha aconseguit 16 escons amb un 9% dels vots. Pel que fa al partit més important del país, el partit Social-demòcrata, ha guanyat un escó: tindrà 55 escons i ha obtingut el 29,8% dels vots. En canvi, els Socialistes-Populars perden tres escons i l'esqueranista «Rumb Comú» ha quedat fora del Parlament.

La coalició denominada «Trèvol de quatre fulles» que està formada pels quatre partits de dreta, Conservadors, Liberal, Centre Demòcrata i Cristià Demòcrata i que governa des de l'any 1982 ha aconseguit conservar els seus 70 escons.

Aquestes eleccions no han pogut donar solució a la problemàtica que pre-

tenien resoldre. El govern sortint no s'ha cansat de dir que els comicis havien de respondre a la pregunta de si Dinamarca seguirà sent un membre ple de l'OTAN. Si els votants estan en aquesta voluntat és clar que el govern obtindria uns resultats òptims. Una opinió diferent tenia l'oposició que ha argumentat que les eleccions no tenen res a veure amb la qüestió de l'OTAN i sí que s'han convocat a causa de les divisions internes motivades per no poder resoldre els problemes econòmics que afecten el país. El partit Radical Liberal, tot i perdent un dels onze escons que tenia i encara que junt amb el del Progrés hagi promès el recolzament de la coalició governamental, és un dels defensors de la nuclearització permanent del país per tant es pot dir que lluny de desembromar el panorama polític ha restat igual i amb un avanç de l'extrema dreta.

La resolució votada al parlament el darrer mes d'abril a instàncies de l'oposició Social-demòcrata en la que s'ampliava als ports danesos la prohibició d'introduir armes nuclears en el país continua essent un problema candent.

França

ELECCIONS PRESIDENCIALS LEGISLATIVES

Les darreres eleccions a la presidència de la República Francesa han resultat un rotund fracàs per a la dreta del país. S'ha produït un cas curiós, però previsible, en funció de les actituds preses del candidat Chirac abans de la segona volta. L'ex-cap de govern després d'haver governat els dos últims anys del període presidencial d'en François Mitterrand ha sofert una important desfeta mentre que el president repetirà les seves funcions per un nou període de set anys més i no per un petit avantatge de vots. Aquesta vegada el president ha assolit un marge del 8% de més respecte al seu contrincant, xifra gens menyspreable ja que en relació al 3,6% obtingut de més a les eleccions presidencials de l'any 1981 significa doblar el percentatge.

Les actituds preses del candidat han donat una mostra de poca responsabilitat: s'ha tingut l'ocurrència de posar en qüestió interessos i valors no discutibles del poble francès, s'han fet crides a l'electorat que recordaven comportaments gens adients a la trajectòria política del país en els darrers anys. Per una altra banda el missatge del president Mitterrand ha estat integrador i per tant clarament contrari a la pràctica dretana d'en Chirac d'excloure als qui no pensen com ell.

Les eleccions legislatives convocades per a un mes després de les presidencials han mostrat una característica molt important, cap dels partits que formen part de la Nova Assemblea Nacional ha obtingut la majoria absoluta de la totalitat de 577 diputats: 276 han correspost al partit socialista, 271 a la URC, 27 al partit comunista, el millor resultat des de les eleccions de l'any 1981, i 1 del Front Nacional.

Dins de la coalició de dretes: L'Assemblea per la República (RPR) i la Unió per la Democràcia Francesa (UDF) **ELS VOTS HAN ESTAT REPARTITS PER UN IGUAL I EL CDS, Centre Democràtic i Social, i el partit Republicà han guanyat respectivament 6 i 3 diputats més.**

Amb aquests resultats és clar que el PCF pot jugar un paper clau a l'Assemblea Nacional encara que és molt més factible que el partit Socialista se serveixi del CDS per a aconseguir una majoria i fins i tot li doni alguna cartera en el pròxim govern.

Itàlia

ES CONFIRMA LA TENDÈNCIA ELECTORAL. ELS SOCIALISTES GUAYEN POSICIONS

Els resultats de les eleccions Municipals parcials en les que set milions d'italians exerciren el seu dret de vot han constituït el primer sondeig electoral de l'actual govern Demòcrata-Cristià després de bastants anys d'absència en el govern de la nació. Aquestes eleccions han cobert tot el territori nacional i les ciutats més importants on s'ha vot són Parma, Belluno, Ancona, Grosseto i Siena entre d'altres. Això dona mida de la seva importància.

Els resultats han estat clars: s'ha confirmat la tendència electoral del país. Una tendència que fa temps es va observar en totes les darreres eleccions celebrades tant municipals com legislatives: el d'un degoteig continu de vots pels socialistes.

S'observa un estancament de vots pel que fa a la Democràcia Cristiana que pràcticament no perd ni guanya res. El partit socialista guanya aproximadament un dos i mig per cent en relació a les eleccions de l'any 1983. El partit Republicà s'ha mantingut en el seu cinc i mig per cent: el Moviment Social Italià ha perdut un u per cent quedant-se en un quatre per cent.

La pèrdua més gran ha estat la dels comunistes que l'han sofert en un quatre per cent, pel que es veu s'està donant un pas de vots comunistes al Partit Socialista i també dels social-

demòcrates. No és gaire aventurat de dir que aquests últims en un futur pròxim seran absorbits pels socialistes.

Els verds han obtingut un avanç que, per la insignificància dels resultats anteriors, és important i finalment Democràcia Proletària passa d'un zero coma cinc per cent a l'u per cent.

Han estat absents els radicals d'en Marco Pannella que havia demanat no es donés el vot als socialistes.

Pel que fa a la coalició de govern, el Pentapartit, els resultats no la perjudiquen; segueix amb la mateixa força amb un lleuger augment de vots i és clar que aquesta aliança no perjudica als socialistes, més aviat l'afavoreix.

És la primera vegada que els dos partits de l'esquerra històrica es troben a tan poca distància. En haver perdut el PCI el quatre coma u per cent i el PSI haver guanyat el tres per cent fa que en aquestes eleccions la diferència entre els dos partits es redueixi a un tres coma sis per cent; el PCI ha baixat en les darreres eleccions el vint-i-u coma nou per cent mentre que el PSI ha arribat el divuit coma tres per cent dels vots.

Es diu que sense un equilibri de forces entre els dos partits de l'esquerra és impossible fer renèixer el Front Popular; veurem si la tendència actual de vot va mostrant-se de la mateixa manera d'ara endavant.

República Federal Alemanya ELS CONSERVADORS PERDEN EL PODER

Després de quasi 40 anys de govern conservador, la CDU va perdre un 8,5% comparat amb les eleccions del setembre de 1987 mentre que el SPD ha guanyat el 8,6% en relació a les mateixes.

A partir d'ara el SPD ocuparà 45 escons dels 74 de la cambra per tant tindrà majoria absoluta al Parlament. Els partits que no han lograt passar del 5% i conseqüentment han quedat fora són el Partit Liberal i el dels Verds. La majoria Danesa no ha aconseguit recuperar l'escó.

El resultat ha suposat un cop ben fort pel partit governamental. Fins ara, desde l'any 1950, havia significat una garantia del vot de la CDU encara que en les darreres eleccions s'havia produït una situació bastant equiparada entre les forces social-demòcrates i les cristiano-demòcrates. És evident que, amb independència de les particularitats pròpies de cada estat, aquesta situació farà pensar molt al partit del govern.

La figura guanyadora ha estat el qui fou ministre d'Educació amb Helmut Schmidt i darrerament molt lligat al vicepresident del PSD.

Islàndia

SENSE SORPRESES.

Ha estat elegida per a un tercer període presidencial l'actual presidenta d'Islàndia Vigdis Finnbogadóttir; abans de les eleccions es donava per segur que la candidat tornaria a sortir elegida. L'actual presidenta ha donat al seu país una més gran presència internacional amb un seguit de viatges a l'exterior, la importància estratègica del territori islandès ha fet que la política envers l'exterior que s'ha anat practicant fins ara hagi estat seguida amb atenció. No ha hagut sorpreses. La presidenta amb un 92% dels vots guanyava la seva contrincant que sols obtenia el 4%. Cal dir que el percentatge de votació va girar entorn del 75%, xifra més baixa que la de les darreres eleccions d'ara fa quatre anys.

Han estat unes eleccions sense massa interès; es preveïen els resultats. Sols ha hagut un contrincant, també dona, en contrast als tres candidats masculins del 1980. És veritat que el fet que el president sigui una dona ha donat entre d'altres motius una més gran participació d'aquesta en la vida política del país. És significatiu el pas del 3% al 15% quant a la presència femenina en el parlament en les eleccions del 1983.

Equador

PRESIDENT SOCIAL-DEMÒCRATA

A la segona volta de les eleccions a la presidència de la República de l'Equador ha estat elegit el socialdemòcrata Rodrigo Borja. La lluita en aquesta ocasió s'ha establert entre el guanyador i l'ex-batlle de Guayaquil, el populista Abdala Bucaram.

Amb un 46,32% dels vots per Rodrigo Borja i un 41,33% per Bucaram acabava la campanya per la Presidència de la Nació amb un 18,61% d'abstencions.

Davant d'aquestes eleccions és interessant de dir l'opinió de la dreta equatoriana que havia quedat sense opció després de la primera volta. El poble s'enfronta a una elecció entre la pesta i el cólera: per una banda Borja, «Esquerra Democràtica», partit socialdemòcrata que té tendències vers una postura reformista i amb intents clars de modernitzar les estructures socioeconòmiques dels països, membre de la Internacional Socialista que a la segona volta va ser recolzat per quasi tots

els partits que es presentaren a la primera.

Per una altra banda Bucaram, el populista; el seu electorat està format per un conjunt heterogeni: tant el voten sectors capitalistes d'origen àrab com sectors deprimits, marginats, suburbials o la nova oligarquia de la costa, contrabandista o petits industrials que actuen al marge dels tradicionals centres de poder.

És clar que en aquestes eleccions el candidat populista era objecte de gran curiositat: ha estat un fenomen de conseqüències imprevisibles que enfrontat a Borja no ha pogut imposar-se.

Les primeres declaracions del nou president han servit per donar a conèixer la seva intenció d'establir un programa de concertació per treure el país de la crisi i s'ha preocupat molt de declarar tot seguit que no figura entre els seus desitjos ni privatitzar ni estatilitzar.

El Consell Atlàntic de Madrid decideix mantenir l'esforç militar.

LA DESPESA EN ARMAMENT CONVENCIONAL DIVIDEIX L'OTAN

L'Eurogrup, integrat pels ministres de Defensa de tots els països europeus de l'OTAN, a excepció de França i d'Islàndia, es va pronunciar el passat 25 de maig, favorable al repartiment de la càrrega financera que suposen els plans defensius de l'Aliança Atlàntica. Amb aquesta presa de posició pública efectuada en clara resposta als Estats Units, es va deixar ben palès que tots els estats representats assumeixen la part de despesa que els pertoca per la defensa atlàntica. De fet, el pronunciament de l'Eurogrup sobre el repartiment equitatiu de la despesa defensiva de l'OTAN, no tenia cap altra intenció que la de contestar les reiterades crítiques dels Estats Units contra el que Washington qualifica d'escassa contribució d'Europa a la seva pròpia defensa.

El problema del repartiment de la càrrega defensiva atlàntica, entre els Estats Units i els seus aliats occidentals, és gairebé tan vell com ho és la pròpia organització del Tractat de l'Atlàntic Nord. Però a diferència d'anterioris ocasions ara sembla voler resorgir amb més força que mai, i en això els aliats europeus comencen a sospitar que hi pugui haver alguna causa relacionada amb el mal moment pel que passa l'economia nord-americana. A l'argument del suposat origen del resorgiment de la reivindicació de Washington no li falta consistència: amb un dèficit comercial de 169.000 milions de dòlars (19 bilions de pessetes) els últims dotze mesos, i amb un dèficit pressupostari d'almenys 146.000 milions l'exercici del 1988, Washington està obligat a reduir despeses, sota les pressions d'un Congrés que segons el subsecretari adjunt de Defensa, William Hart, ha escollit el Pentàgon com el seu principal objectiu.

Pel que fa al pressupost d'aquest departament nord-americà, els líders del Congrés han imposat, en la seva negociació amb la Casa Blanca, una primera retallada d'un 10% (32.900 milions de dòlars) del pressupost de defensa pel 1.989. I encara alguns congressistes no s'hi conformen. Dos d'ells, Tommy Robinson i John Bryant, han presentat esmenes sol·licitant una retirada parcial o total de les tropes nord-americanes a Europa, si els països que les acullen no fan esforços majors en la seva pròpia defensa. Una qüestió, però, que s'ha reservat per l'estudi específic d'una comissió de les forces armades que presideix la diputat demòcrata de l'Estat de Colorado, Patricia Schoroeder. Segons

els preliminars de l'estudi d'aquesta comissió «Reagan ha d'establir un diàleg amb els aliats occidentals per canviar la naturalesa de les relacions i si aquest no prospera caldria implantar un aranzel sobre els productes importats pels Estats Units dels països aliats amb percentatge de PIB dedicat a la defensa, inferior al nord-americà».

Fora dels cercles legislatius també han sorgit veus que defensen el repliegament parcial, com les dels ex-caps de política exterior Henry Kissinger i Z. Brzezinski; i dins l'Administració Reagan s'ha començat a assumir igualment la reivindicació d'un repartiment més equitatiu de la càrrega atlàntica, estimulada per una esmena del Senat que exigeix l'elaboració d'un informe especial del Pentàgon sobre aquesta qüestió, per abans de finals d'any. Fins i tot dins de l'OTAN, el propi secretari general sortint, lord Carrington, ha reconegut que «com que els Estats Units afronten dificultats financeres creixents, no es pot esperar que continuïn assumint una part tan important de l'esforç de defensa, com ho han fet en el passat».

Argumentació nord-americana

Segons el Pentàgon nord-americà, els Estats Units gasta en defensa l'equivalent al 6,9% del seu Producte Interior Brut (PIB), mentre que la mitjana ponderada de la despesa dels seus aliats atlàntics és només del 3,5%, i disminueix fins un 2,7% si s'inclou el Japó. Al capdavant de tots ells se situa el Regne Unit, amb una despesa del 4,8% del seu PIB, i al final de la llista Canadà i

Dinamarca, amb un 2%, a més de Luxemburg amb un 1,2%.

Per paliar aquesta desproporció, l'any 1978 els aliats van decidir d'augmentar anualment, en termes reals, el seu pressupost de defensa en un 3%, i mentre als Estats Units l'increment entre aquell any i el 1985 es va situar a l'entorn del 5,7%, en canvi la mitjana de l'increment europeu es va situar sempre per sota de l'objectiu del 3%.

Ningú a Europa posa en dubte l'exactitud d'aquesta estadística, però alguns recorden que la mitjana d'increment del 3% es va acordar sobre tot per forçar un increment de la contribució nord-americana a la defensa d'Occident, que va caure en picat l'any 1975, arran de la seva derrota al Vietnam.

També en la seva rèplica a les crítiques nord-americanes, els europeus al·leguen que el rendiment dels fons que inverteixen en defensa és més elevat que el dels Estats Units, perquè, per exemple, les seves despeses de personal són, degut a la radicació europea dels efectius militars, molt inferiors. D'aquesta manera l'avaluació de la contribució nord-americana i europea a la defensa atlàntica esdevé un problema infinitament més complex del que alguns analistes volen fer creure.

De fet, al llarg dels últims anys Europa assumeix un major protagonisme en la seva defensa. El 90% dels efectius de les forces que són a punt de combat al Vell Continent, és ara europeu, segons el diputat portuguès Xosé Manuel Lello Ribeiro. També, segons el mateix legislador, són europeus el 95% de les peces d'artilleria, el 85% dels carros de combat i el 80% dels avions. I encara, si al material estacionat a Europa s'hi afegeix l'emmagatzemat a l'altra banda de l'Atlàntic per compte de l'OTAN i destinat a ser utilitzat a Europa, llavors l'aportació dels aliats europeus segueix sent majoritària en carros de combat (53%), avions (54%), barcos de guerra (93%), personal en actiu i reservistes (58% i 80% respectivament), i només és minoritària en peces d'artilleria (46%).

A més a més del major rendiment efectiu, els europeus invoquen també per justificar-se davant Washington, la

seva contribució «invisible» a l'Aliança Atlàntica. Una publicació del Ministeri de Defensa de la República Federal d'Alemanya, recorda que més de 40.000 instal·lacions militars i instal·lacions d'entrenament es posen gratuïtament a disposició dels aliats, per part de les autoritats de Bonn, que també cedeixen 92.000 vivendes d'un valor immobiliari global de més de dos bilions i mig de pessetes. També en resposta a una recent estimació nord-americana, segons la qual la desmobilització de 100.000 soldats, la tercera part dels seus efectius a Europa, permetria un estalvi al Pentàgon d'uns 4.600 milions de dòlars l'any, la diputada noruega Inger Lise Skarstein opina, en un informe debatut el mes de juny per l'Assemblea de l'Atlàntic Nord, que aquest estalvi quedaria sense efecte a causa «de l'alt cost que suposa conservar el dispositiu de tramesa de forces a Europa en cas de crisi».

La humiliació com a estimul

Els sectors del Congrés i de l'Administració nord-americana partidaris que Europa faci un major esforç de defensa per facilitar el replegament dels efectius dels Estats Units, del Vell Continent, s'han vist estimulats en la seva reivindicació per la «humiliació» que suposa per Washington alguns tipus d'iniciativa dels seus aliats europeus. Entre algunes d'aquestes iniciatives, la premsa per Madrid en l'afer dels F-16 nord-americans es considera el detonant del nou afany de replantejament del «repartiment de la càrrega».

A la «humiliació» espanyola s'hi afegia poc temps després, d'altres actituds suposadament altives dels aliats. Con-

cretament es va fer pública la renúncia del Canadà al seu compromís de defensa de Noruega en cas de guerra; també es va esdevenir la «recomanació» del Parlament de Dinamarca als barcos amb armes nuclears, de no atracar als ports danesos; i en última instància, la Comissió Europea va fer pública la seva intenció de sotmetre a aranzel les importacions, per part de les forces armades dels «dotze», de productes nord-americans que no fossin estrictament militars, inclosos els uniformes i els equips de telecomunicacions.

Malgrat aquest seguit d'«humiliacions», l'última reunió del Consell Atlàntic, a Madrid, l'OTAN va decidir mantenir el seu esforç militar. Després d'un debat dels caps de la diplomàcia atlàntica, sobre la forma d'aconseguir un millor «repartiment de la càrrega» defensiva entre els Estats Units i els seus catorze aliats europeus tots ells van coincidir en la necessitat de mantenir l'actual nivell de despesa.

El debat atlàntic va estar marcat, però, per la confrontació de posicions, entre les quals les dels ministres d'afers estrangers espanyol i alemany, van ser coincidents en la defensa d'una fórmula alternativa de «solidaritat compartida» en el tema del repartiment de la càrrega.

De nou aquí es va tornar al ball de xifres, que va afavorir ara els Estats Units, ara els seus aliats europeus, segons quifos que exposés les dades. El representant de Washington va insistir en la injustícia que suposa veure's obligat a despendre el 6,9% del seu Producte Interior Brut en la defensa (encara que no es diu mai quina part d'aquest per-

tatge es dedica a defensa no atlàntica), mentre que la mitjana ponderada dels seus aliats és de només el 3,5%. Per la seva part, els caps de la diplomàcia europea van ratificar les seves postures al·legant que en 15 anys les seves despeses de defensa s'han incrementat un 30%, mentre que en aquest mateix període, les dels Estats Units han disminuït un 11%.

Sigui com sigui, però, el reobert debat sobre «repartiment de la càrrega» defensiva atlàntica té també en el fons una vessant més estratègica que econòmica. Sobre tot després que les dues super-potències acceptessin el desarmament nuclear dels míssils d'abast mitjà, que desproveeix el Vell Continent dels enginyers atòmics en els que havia fonamentat la seva defensa. Com que els aliats han preferit gastar menys i compensar fins ara la seva inferioritat numèrica —enfront del Pacte de Varsòvia— amb la dissuasió nuclear i les garanties nord-americanes, amb el replantejament de l'estratègia nuclear per part de les dues super-potències, les disparitats en arsenals convencionals dels dos blocs ha recuperat importància de nou, i amb ella la necessitat d'engreixar els pressupostos defensius dels estats implicats.

Per obra i gràcia, per tant, dels «dos grans» i de la seva decisió d'anar —sortosament— cap un món menys nuclear, l'Aliança Atlàntica té ara, per davant, el repte del control dels arsenals convencionals, fins ara fracassat després de 14 anys de negociacions al fòrum de Viena conegut per MBFR.

Jordi Duch i Sesplugues

Butlleta de subscripció

Nom i cognoms
 Adreça
 Població D.P. Telèfon
 Data de naixement D.N.I. n°
 Professió

Banc o Caixa
 Adreça
 Població D.P.
 Nom del(s) titular(s)

Demana més informació

Subscriu els serveis de CIDOB

Quota 3.000 ptes. any

Quota 5.000 ptes. any (col·laborador)

Quota ptes. any (protector)

Sistema de pagament:

Domiciliació de rebut anual a entitat bancària o de crèdit.

Ompliu, si us plau, el cupó adjunt i trameteu-lo per correu a CIDOB.

Data

Signatura

Senyor Director:

Li prego que prengui nota de carregar al meu compte / a la meua llibreta, obert/a en aquesta entitat, els rebuts que els presentarà CIDOB.

Atentament

(signatura)

Signat per

Adreça del titular

N° compte/llibreta

El Panjab, el rebrotament d'una violència anunciada

ÍNDIA-PAKISTAN LA RIVALITAT ETERNA

L'Índia i el Pakistan, els eterns rivals, extremen les relacions bilaterals i l'atmosfera és cada dia més tensa com a conseqüència del rebrotament sij, principalment, i sindi. L'objectiu de l'ètnia i parla sij, la població de la qual és majoritària al panjab, és la independència. Ni Nova Delhi ni Islamabad no en volen sentir parlar; a més, Washington i Moscou segueixen els passos d'aprop i més encara després de la retirada de les tropes soviètiques de l'Afganistan.

L'agitació separatista a l'Índia, per part dels Sijs i també dels sindis de la província Sind del Pakistan, posen en una situació tensa la relació entre les administracions de Nova Delhi i Islamabad. La frontera entre els dos països on coincideixen el Panjab oriental de l'Índia i el Panjab occidental del Pakistan és la zona més caldejada de l'eterna regió conflictiva des que l'any 1947 ambdós estats assoliren la independència.

Per una altra banda la guerra de l'Afganistan ha agreujat la freda relació Índia-Pakistan per l'increment del tràfec d'armes i dogues, les primeres provinents dels Estats Units de Nord-Amèrica amb destí als Muhaidins via Pakistan i les segones per treure el màxim de diners frescos. Els diners aconseguits com a conseqüència de l'increment de les plantacions d'opi i hachis han permès comprar diverses armes que han fet cap principalment al Panjab tant occidental com oriental per preparar-se per la futura independència. Independència que només pot arribar si hi ha una bona orquestració i organització política per part dels Sijs més moderats. Tot i així, difícilment s'arribi a la consecució de la demanada independència perquè ni a Rajiv Gandhi ni a Zia-Ul-Haq, dirigents de l'Índia i el Pakistan respectivament, estarien disposats a donar el vist-i-plau.

A més a més la zona està habitada per diverses ètnies que no estarien d'acord amb el projecte de creació de nous estats perquè les altres ètnies, de la mateixa manera que el Panjab, també sol·licitarien aquest status. Davant d'aquesta hipotètica conflictivitat d'inprevisibles conseqüències, la regió es convertiria en incontrolable pels estats actuals.

Als conflictes fronterers entre el Pakistan i l'Índia s'hi ha d'afegir l'Afganistan sense les tropes soviètiques, on darrerament s'ha creat un autèntica psicosi

de guerra de posicions per part dels Muhaidins a l'hora de reconquerir zones estratègiques ocupades pels soviètics.

A aquesta escalada conflictiva entre els estats de la zona cal afegir un fet hostil de cara a les bones intencions de pacificació: la heterogeneïtat de les tres administracions i per tant dels règims polítics.

El Panjab

La regió dels Panjab a l'Índia és la més rica del país. La parla i fins i tot la doctrina és la Sij amb una diversitat i peculiaritats força diferents dels indus i els musulmans. Per aquest motiu demanen insistentment la independència. La via emprada no és la pacífica perquè saben que a la capital de l'Índia ningú els escoltarà, per aquest motiu sovint demanen i demostren les seves exigències mitjançant la violència. Recentment i més concretament des que va començar la guerra a l'Afganistan ha hagut tot un seguit de moviments «guerrillers» per l'adquisició de tota mena d'armes. Els rifles AK-47 han estat els més buscats i també les granades, els morters i les municions necessàries per l'ús. Només havia una manera d'aconseguir-les, amb diners, i aquests sovint hi faltaven de totes totes. En els darrers anys s'ha pogut observar un increment de producció-plantació de plantes per aconseguir exportar una major quantitat de droga i així obtenir els diners necessaris per comprar les armes. Armes emmagatzemades per usar-les en una probable temptativa independentista. La procedència d'aquestes és fonamentalment els EUA el destí de les quals era la resistència afgana, arrelada majoritàriament al Pakistan. Per una altra banda, les armes de procedència soviètica i xinesa estan destinades al govern pro-soviètic de Kabul.

El Panjab és una regió d'aprop de 300 mil Km² i té una població de més de 50 milions d'habitants dels quals 50 mil Km i més de 20 milions pertanyen a l'Índia i la resta al Pakistan. El Panjab fou redistribuït el 1966 als estats d'Haryana i Himachal-Pradesh, zones amb majoria de parla indú, i Panjab zona de domini Sij de parla panjabí. Aquest estat és el més ric de l'Índia amb abundants canals de rec, pous canalitzats, tractors, etc. produeix més de la meitat de tot el gra de la nació índia.

L'any 1984 Indira Gandhi va protagonitzar un cruent assalt al temple daurat d'Amritsar on es trobava el líder extremista sij Bhindranwale, que dirigia els extremistes sijs de la zona. El resultat de l'assalt al temple sagrat fou de més de 4.000 morts.

Jamarl Smjh Brindranwale defensava la creació de l'estat independent que portaria per nom Khalistan i estaria dirigit pels sijs, però no va obtenir el suport dels altres sijs més moderats representats pel partit Akali Dal.

Una altra zona conflictiva és la província Sind del Pakistan la qual també demana la independència. Aquesta petició però és més recent i menys preocupant ara per ara. La meitat de la població —uns 20 milions d'habitants— de la província pakistana és sindi, l'altra meitat és musulmana. La problemàtica s'inicia amb la pressió dels musulmans per reduir la població sindi cap a zones rurals i poc fèrtils, ja que les ciutats més importants, són de majoria islàmica. És el cas de Karachi, una ciutat que s'acosta als 10 milions d'habitants i amb una mica més del 10 per cent de població sindi. A hores d'ara, Karachi és la capital de la droga i les armes del subcontinent asiàtic. Com a conseqüència de la guerra afganesa va arribar una ètnia nova el sud del Pakistan, els patans.

Els aldarulls fronterers entre els països rivals des del mateix dia de llur in-

dependència, l'agitació separatista i per tant la creació de moviments nacionalistes fan que la zona sigui un cultiu d'especulacions fins i tot en altres països fora de la regió. A més, Nova Delhi i Islamabad s'acusen mútuament de preparar terroristes en el seu país per malmetre l'estabilitat de l'altre. Aquesta guerra d'acusacions no porta a cap punt positiu i això fa perillar a més de la poca amistat que els queda, la continuïtat de Rajiv Gandhi ara que s'acosten les eleccions. És difícil, però, que aquesta política enfront de l'adversari faci perillar la continuïtat de Zia ja que la base de la dictadura militar d'aquest país està basada, en certa manera, en els rebuigs a la majoria hindú de l'Índia. El règim del general, ara per ara, no està amenaçat per cap líder carismàtic, la filla d'Ali Butho, sembla que no guanya punts al ranqing de popularitat.

Un subcontinent vigilat

El que succeeix a la frontera de l'Índia i Pakistan potser es pot interpretar com un fet aïllat i bilateral en tot cas, però les conseqüències que allí poguessin ocórrer estan seguides d'aprop per altres estats. La Unió Soviètica, malgrat la retirada de llurs tropes de l'Afganistan, seguirà d'aprop el camí de Kabul i al mateix temps no perdrà la bona relació amb Nova Delhi, bé sigui pel gran mercat que li representa l'Índia, més de 830 milions d'habitants o bé per la influència militar i tot allò que és relacionat amb l'armament —armes, assessors, tècnics, etc.—.

El Pakistan continua essent el darrer bastió de l'estratègia occidental en aquell indret. Les bones relacions bilaterals amb els EUA són per tothom sabudes i més després del subministrament d'armes a la resistència afgana a través d'aquest país. Seria bó de saber si en l'hipotètic cas que la Unió Soviètica no hagués donat suport al govern pro-soviètic de Kabul, els EUA haurien recolzat la resistència. Per un altre cantó no es pot deixar de banda la cada vegada més fructuosa relació econòmica entre Washington i Nova Delhi i tampoc cal descartar que la CEE intensifiqui el comerç amb aquesta zona ja que si ajuntem els tres estats, s'aconsegueix la mateixa població que a la Xina.

Amb la pujada al poder de Rajiv Gandhi tot va fer pensar que l'Índia faria un pas endavant en diversos aspectes, però després de quatre anys de govern del fill d'Indira no s'ha evolucionat gaire. La política més desencertada del primer ministre és aquella que fa referència a les diverses comunitats i ètnies que configuren la democràcia més gran del món. Només cal recordar els aida-

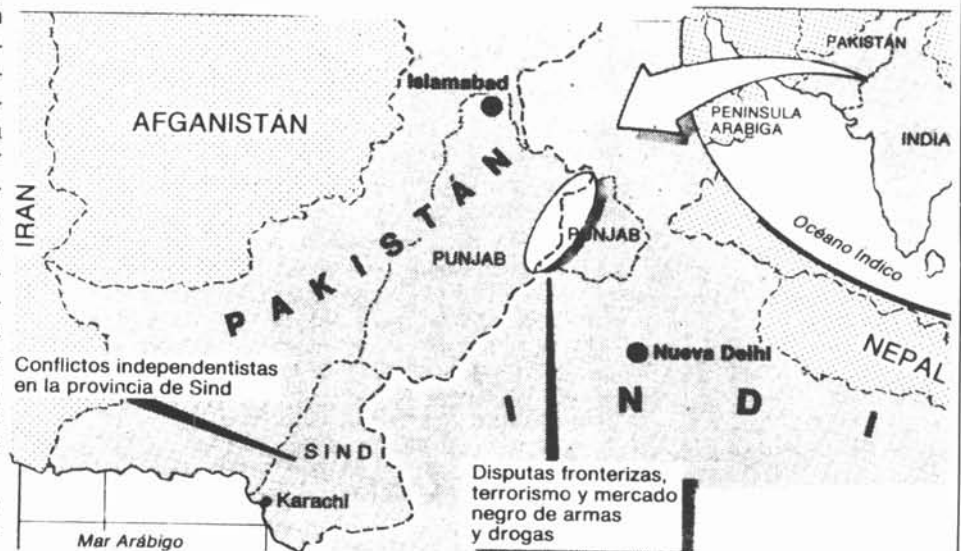
rulls relacionats amb Sri-lanka. A més a més, Gandhi ha donat importància a temes més secundaris, com per exemple la creació d'una estranya organització, l'Associació del Sud d'Àsia per a la Cooperació Regional. Aquesta associació impulsada l'any 85 és una mena de club econòmic per discutir i negociar a llarg termini amb la Comunitat Econòmica Europea i altres organitzacions internacionals. La formen països entre els quals hi ha diversos litigis colaterals. Per un costat hi ha tres democràcies relatives —l'Índia, Sri-Lanka i Maldives— per una altra banda ens trobem amb dos monarquies —Nepal i Butan— i per arrodonir el galimaties, dues dictadures el —Pakistan i Bangladesh—.

El govern de l'Índia sap que l'any 2.000 hi haurà més de 1.000 milions d'habitants al seu país. Per aquest motiu cal intensificar el redreçament de totes les infraestructures bàsiques necessàries per avançar en aspectes tan fonamentals com l'alimentació, l'agricultura, la indústria, l'educació i la justícia social. No és pot oblidar que a hores d'ara en el subcontinent hi ha 300 milions de persones que passen gana o que no arriben a uns nivells mínims i això sabent que l'esforç és cada dia més notable.

Ramon Roca i Ribó

Cronologia

- 1869: Neix Mohandas Karamchand Gandhi, més conegut pel títol honorífic de Mahatma Gandhi.
- 1947: L'Índia obtenia la independència. El mateix succeeix amb el Pakistan.
- 1948: Gandhi era assassinat per un fanàtic.
- 1962: Xina ataca l'Índia, aquesta és derrotada
- 1964: Mort del primer ministre Nehru.
- 1965: Guerra indo-pakistani per la regió de Caiximir.
- 1967: Indira és elidida primer ministre.
- 1971: Guerra indo-pakistani, neix Bangladesh
- 1974: Explosió de la primera bomba atòmica índia.
- 1977: Eleccions generals, perd Indira.
- 1980: Indira Gandhi guanya les eleccions.
- 1982: El primer ministre del Pakistan visita Nova Delhi.
- 1983: Conferència dels Països No Alineats a Nova Delhi, Indira és elidida presidenta.
- 1984: La primer ministre és assassinada. El seu fill Rajiv la substitueix.

La frontera entre els dos Panjab i el Pakistan i l'Índia.

Per no interferir el tramat d'interessos comercials bilaterals.

Felipe González no bada boca a la Indonèsia

El president del govern espanyol Felipe González va demostrar en el seu recent viatge al sud-est asiàtic, i més concretament en l'última etapa de la indonèsia, que estava més preocupat per la salut econòmica d'aquest estat autoanomenat oficialment de «democràcia dirigida», i per la bona marxa de les relacions comercials bilaterals, que no pas pel seu règim de manca de llibertats democràtiques. Ho va fer palès quan en una roda de premsa organitzada a D'Jakarta, al final de la seva girada va dir que «la prudència l'obligava a no ingerir-se en els afers interns» tot expressant la seva comprensió pels «valors democràtics i l'obertura» del règim del dictador Suharto.

Darrera les paraules d'elogi de Felipe González s'hi comuflava la voluntat de l'Executiu espanyol de no interferir en el tramat d'interessos fonamentalment comercials i de caràcter bilateral, i en els d'un altre caire més polític, relacionats amb la futura presidència espanyola de la Comunitat Econòmica Europea.

Quan l'Executiu espanyol va anunciar a principis d'any la intenció del president Felipe González de viatjar a les Filipines i a la Indonèsia, ja es va anunciar llavors l'estricta necessitat del periple dictada per raons tant de caràcter econòmic com polític. De fet, al llarg de tota la setmana de recorregut pel sud-est asiàtic, els portaveus governamentals no es van cansar d'insistir que la proximitat del torn espanyol en la roda presidencial comunitària (previst pel primer semestre de l'any vinent, a més de la circumstància afegida que Grècia — immediatament per davant d'Espanya en el torn presidencial de la CEE— no disposava de representació diplomàtica a bona part d'aquell indret geogràfic, obligava Espanya a assumir, amb sis mesos d'antelació a l'1 de gener del 1989, la tasca de diàleg ministerial que la Comunitat manté amb l'ASEAN (l'Associació d'Estats del sud-est asiàtic integrada per la Indonèsia, Malàisia, Tailàndia, les Filipines, Singapur i Brunei). Ateses, a més, les condicions actuals dels lligams comercials entre la CEE i l'ASEAN (l'únic grup, a més de la Convenció de Lomé, amb qui la Comunitat Europea manté un diàleg a nivell ministerial), estava més que justificat l'interès de Madrid de preparar-se el terreny de cara a un futur immediat de relacions diplomàtiques encara més intenses amb la Indonèsia i més estretes amb la resta de l'ASEAN.

Però a banda d'aquest afany més particularment polític, l'interès espanyol

actual se centra en la possibilitat d'enfortir les relacions comercials bilaterals amb l'estat indonès, considerat líder de l'ASEAN, com a primer pas d'una estratègia de penetració econòmica al Pacífic sud que s'intenta aprofundir des de fa uns anys.

Relacions Madrid-D'Jakarta

Les relacions econòmiques entre Espanya i la Indonèsia, encara d'envergadura moderada, han experimentat un creixement accelerat els últims quinze anys. Els dos esdeveniments comercials que han marcat l'enlairament progressiu d'aquestes relacions han estat d'una banda, la transferència de tecnologia aeronàutica realitzada per Espanya a través de l'empresa estatal Construccions Aeronàutiques SA (CASA), per mitjà de la qual s'ha desenvolupat el primer model propi de l'aeronàutica indonèsia: el CN-235, en una operació conjunta de CASA i Nurtanio (l'empresa aeronàutica indonèsia).

El segon esdeveniment comercial que subratlla la tendència positiva de les relacions econòmiques hispano-indonèsies, ha estat la construcció a Dumai (Sumatra) d'una refinèria, en la qual ha intervingut un consorci internacional comandat per les empreses espanyoles Centunión i Tècniques Reunides. Del cost total de 1.300 milions de dòlars, el valor dels equips i serveis espanyols, ha pujat uns 650 milions de dòlars. Centunión ha construït a més, tres plantes de producció de ciment, i juntament amb Tècniques Reunides, formant part d'un consorci, també s'ha fabricat un tren de laminat en fred a Java.

Les possibilitats, però, d'Espanya a la zona del sud-est asiàtic, començades a demostrar amb alguns fets prou elo-

quents, pel cas de la Indonèsia, no són fàcilment extrapolables a la resta de països europeus, entre d'altres raons perquè a la major part d'ells s'han vist amb molt retard les possibilitats econòmiques de la conca asiàtica del Pacífic.

Tant és així que un informe del Comitè d'Indústria i Comerç de la Cambra dels Comuns britànica i un altre de l'Institut für Wirtschaftsforschung de Munich, adreçat a l'empresariat europeu, arriben a conclusions semblants: els empresaris i les administracions dels països occidentals s'han adonat fa massa poc temps del cabal d'expectatives econòmiques favorables a la zona i cal ara que dupliquin els seus esforços de penetració al seu interior. Igualment la CEE els últims anys s'ha pronunciat en sentit pràcticament indèntic, subratllant la necessitat d'estrenyiment dels lligams amb l'ASEAN.

Però, com dèiem, les possibilitats espanyoles de penetració són molt superiors a causa d'unes quantes raons: en primer lloc pel fet de ser l'estat espanyol una potència de grau mitjà que no suscita el més mínim temor de poder induir a cap mena de dependència. En segon lloc perquè Madrid està desproveït de tot tipus de passat colonial a la zona, i per consegüent, de la mala imatge que la dominació colonial porta aparellada. I en tercer lloc perquè Espanya ha demostrat poder subministrar tecnologia més assequible que d'altres més avançades, tot compartint-la de forma més oberta que d'altres, fins el punt de poder-se dir que el nou model de cooperació bilateral hispano-indonèsia té tot el perfil de contribució al nou codi de conducta nord-sud, encara en bolquers, i conegut com Nou Ordre Econòmic Internacional.

El context de la zona

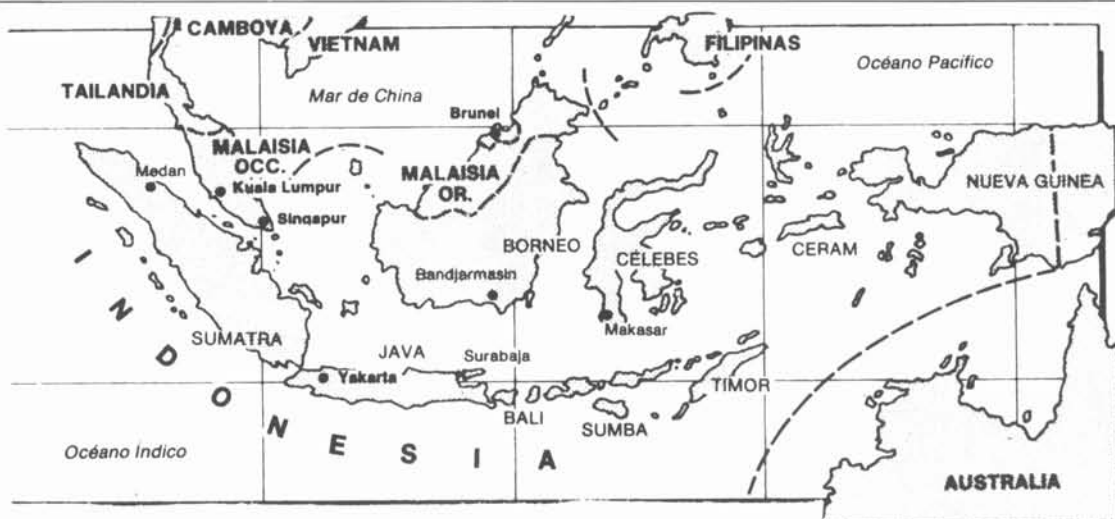
La Indonèsia s'ha de contemplar dins la zona econòmica a la que pertany: la formada pels països d'economia no planificada de la conca asiàtica del Pacífic. Aquesta zona la componen, un país molt desenvolupat (el Japó), considerat locomotora de la regió i fins i tot mundial; quatre països d'industrialització recent (Hong-Kong, Singapur, Corea del Sud i Taiwan) i d'altres quatre països en vies de desenvolupament (la Indonèsia, Tailàndia, Malaisia i les Filipines). En el seu conjunt, els països de la conca asiàtica del Pacífic han crescut més d'un 7% l'última dècada, fet pel qual se la pot considerar la zona més dinàmica de l'economia mundial. Des del 1975 els Estats Units mantenen a través del Pacífic uns intercanvis comercials superiors als que efectuen a través de l'Atlàntic. L'Àsia és ja el principal proveïdor de béns manufacturats dels Es-

Avantatges específics de la Indonèsia

És cert que la Indonèsia, com tants altres països, travessa una conjuntura econòmica delicada a causa, sobre tot, de la reducció dels preus del petroli i de la recessió mundial: l'any passat, el deute extern era de 38.000 milions de dòlars i el govern va aplicar un programa de restriccions degut a la dependència del preu del cru. Malgrat tot, l'alarma del 1982 (quan no es descartava la caiguda del preu del «lleuger» per sota de la cotització del 15 dòlars per barril en que es va mantenir, i de la qual es va refer als 18 dòlars per barril al cap de poc temps), va donar pas a una situació d'optimisme moderat, tant per l'aparent estabilització del preu del petroli de l'OPEP com per les fermes i decidides mesures de política econòmica preses per les autoritats indonèsies: reducció de subvencions a combustibles i queviures, devaluació de la rupia un 38%,

d'aconseguir-ne dos-cents cinquanta més, fins el total de 750. Quedava palès que la comunitat financera internacional no es mirava aquest país amb ulleres mexicanes i li concedia un alt grau de confiança, tant als seus gestors econòmics com al seu volum de recursos econòmics.

Més enllà de la conjuntura, a termini curt i mitjà, la Indonèsia també sembla oferir moltes possibilitats malgrat ocupar el lloc 59 en el ranking de països desenvolupats, tenir encara índexs d'analfabetisme d'un 40% i unes expectatives de vida per la població de només 55 anys. Les xifres del seu quadre macroeconòmic ho demostren: una població de 150 milions d'habitants, amb una renda per càpita d'encara no mil dòlars —però que ha passat de 80 dòlars, l'any 1970, als 920 del 1987—; una taxa de creixement que durant la dècada passada va oscil·lar entre el 7 i el 10%, encara que des del 1981 no ha

Felipe González visita les Filipines i la Indonèsia, el país de les deu mil illes.

tats Units, on s'aixequen veus que preveuen un futur exportador de productes agrícoles i primeres matèries als països asiàtics i d'importació de manufactures i d'alta tecnologia dels mateixos.

Dins d'aquest context, en el que és obvi que el Japó i els quatre països més industrialitzats de l'àrea ja esmentats monopolitzen pràcticament la penetració exterior, a la resta de competidors, entre ells Espanya, els queden els quatre països en vies de desenvolupament, també esmentats, on s'ofereixen millors perspectives per la indústria espanyola i europea. Aquests països agrupats en l'ASEAN tenen en conjunt un volum de població de 260 milions d'habitants, un Producte Interior Brut (PIB) superior als dos-cents mil milions de dòlars, a més d'una gran abundància de mà d'obra barata i de primeres matèries. I pel que fa al seu comerç global, tant d'importació com d'exportació, l'última dècada ha crescut un 20% anual.

ajornament de diversos projectes industrials de gran envergadura i liberalització dels sistemes bancari per mobilitzar l'estalvi privat.

Totes aquestes mesures, aplaudides pel Banc Mundial i el Fons Monetari Internacional, van evitar l'endeudament a primera hora i van evitar llavors el que semblava portar a la Indonèsia cap una situació crítica similar a la d'alguns països llatino-americans.

A curt termini, tot i les limitacions evidents que aquestes mesures portaven aparellades, la Indonèsia va continuar sent un dels països en vies de desenvolupament que ofereix millors perspectives de fer negocis a les empreses estrangeres. Aquests bons auguris es van confirmar aviat quan el febrer del 1984 la Indonèsia va acudir al mercat financer internacional en sol·licitud de 500 milions de dòlars. La bona disposició enregistrada en aquest mercat va permetre D'Jakarta no només d'obtenir els cinc-cents milions de dòlars sinó

sobrepasat cap any el 2,5%. Pel que fa a la seva balança de pagaments, ja hem dit que d'un superàvit de 2.500 milions de dòlars l'any 1980 s'ha passat a un dèficit l'any 1987 de 38.000 milions de dòlars.

A més de tot això també s'ha de tenir en compte que la Indonèsia és un dels països més rics del món en primeres matèries: petroli, el primer productor i exportador del món de gas natural líquid; la segona reserva de fustes tropicals del món, després de l'Amazones; el segon productor mundial de cautxú; el tercer productor mundial d'estany; reserves molt importants de carbó, bauxita, níquel, etc.

Amb un agreujant, això sí, molt pitjor que el volum del seu deute extern i que és el d'una despesa militar desorbitada, de fins a quatre mil milions de dòlars l'any 1986.

Jordi Duch i Sesplugues

LA «CUMBRE DE TORONTO» Y EL PROBLEMA DE LA DEUDA EXTERNA

Uno de los resultados más relevantes de la reunión económica cumbre de Toronto, Canadá, es la decisión de las siete economías industrializadas participantes de aliviar el peso de la deuda de las naciones más pobres de África.

Esa decisión es importante por cuatro motivos. En primer lugar, el solo hecho de que el problema de la deuda aparezca en la agenda prioritaria del Grupo de los Siete pone de manifiesto que existe un reconocimiento generalizado sobre su gravedad, no sólo para los países directamente afectados, sino para la economía internacinal en conjunto. En segundo lugar, también válida una vez más el hecho que el alivio de la deuda es para muchos países un prerrequisito para retomar la senda del crecimiento. En tercer lugar, con la decisión adoptada en Toronto, se establece una tendencia positiva —aunque aún insuficiente— de convergencia entre las reivindicaciones que desde ya hace mucho tiempo están planteando los países endeudados y la posición de las principales naciones acreedoras. Dicho de otra manera, tanto la magnitud del

alivio como las distintas modalidades para lograrlo han ido evolucionando lentamente en la dirección exigida por los países deudores. Finalmente, por primera vez cobra legitimidad entre gobiernos de importantes países acreedores la idea de que, para algunos países, condonar parte de la deuda acumulada debe integrar el conjunto de medidas tendientes a superar el problema.

Las decisiones adoptadas en Toronto sólo se aplicarán a la deuda pública de algunas naciones africanas. Sin embargo, es de esperar que se hagan extensivas a la deuda que aquellos países han adquirido con fuentes privadas de financiamiento. Es asimismo deseable que el espíritu en que se adoptaron dichas decisiones —sobre todo el reconocimiento de que se precisa más alivio para retomar el crecimiento— y la tendencia antes mencionada, influyan en las negociaciones sobre la deuda entre los acreedores y los países de América Latina y el Caribe.

**Declaración de Gert Rosenthal
Secretario ejecutivo de la CEPAL**

«PROMOVER EL DESARROLLO SOCIAL»

Al asumir su cargo como nuevo Presidente de la Asociación de Organizaciones no Gubernamentales (ASONG), Hamilton Aliaga ha formulado la siguiente declaración:

«La ASONG está compuesta por 35 instituciones, varias de las cuales son afiliadas a organismos reconocidos por el Consejo Económico y Social de las Naciones Unidas (ECOSOC), como también por otras Organizaciones no Gubernamentales (ONGS) de reconocida trayectoria en el país.

Se trata de una experiencia única de coordinación entre organismos no gubernamentales muy diferentes en sus concepciones filosóficas y religiosas, pero todas ellas, en el fondo, con un ideal común: contribuir eficazmente al desarrollo social en Chile. El gran logro de la ASONG ha sido, en estos últimos años, poner énfasis en todo aquello que contribuye a fortalecer su unión.

Antes de existir la ASONG, muchas de estas organizaciones no se conocían entre sí y realizaban acciones muy similares en áreas específicas del desarrollo. Hoy existe un diálogo permanente y un intercambio de experiencias y acciones comunes en áreas como salud, desarrollo rural, juventud, acciones asistenciales en caso de emergencias y desastres naturales. En este último caso, a modo de ejemplo, podemos decir que gran parte de la ayuda internacional a Chile con motivo de los terremotos e inundaciones de los últimos años se

canalizó a través de instituciones afiliadas a la ASONG — como Caritas Chile, el Instituto de Promoción Agraria (INPROA), el Instituto de Rehabilitación Infantil, el Instituto de Educación Rural (IER) y otras— dando origen a acciones comunes de trabajo en terreno, entre ellas. El sistema de ayuda se ha ido perfeccionando a través de sesiones de trabajo y seminarios nacionales, que asegurarán un rol más preponderante a la ASONG en el futuro.

La existencia de la ASONG permitió descubrir temáticas generales que acercaran a los organismos de las Naciones Unidas residentes en Chile a las organizaciones no gubernamentales. Es así como se dió inicio en el país, en coordinación con la ASONG, al Año Internacional de la Paz y al de la Juventud, en la sede de la CEPAL, organismo gracias a cuyo auspicio nació la ASONG. Esta Comisión Económica le ha permitido a las ONGS tener acceso a la capacitación en desarrollo social que imparte el Instituto Latinoamericano y del Caribe de Planificación Económica y Social (ILPES).

Esta red de instituciones que trabajan directamente en programas de desarrollo social en la base constituye una experiencia única en América Latina y la ASONG tratará, en el futuro, de extender esta experiencia a otros países del continente».

LA «CUMBRE DE TORONTO» Y EL PROBLEMA DE LA DEUDA EXTERNA

Uno de los resultados más relevantes de la reunión económica cumbre de Toronto, Canadá, es la decisión de las siete economías industrializadas participantes de aliviar el peso de la deuda de las naciones más pobres de África.

Esa decisión es importante por cuatro motivos. En primer lugar, el solo hecho de que el problema de la deuda aparezca en la agenda prioritaria del Grupo de los Siete pone de manifiesto que existe un reconocimiento generalizado sobre su gravedad, no sólo para los países directamente afectados, sino para la economía internacinal en conjunto. En segundo lugar, también válida una vez más el hecho que el alivio de la deuda es para muchos países un prerrequisito para retomar la senda del crecimiento. En tercer lugar, con la decisión adoptada en Toronto, se establece una tendencia positiva —aunque aún insuficiente— de convergencia entre las reivindicaciones que desde ya hace mucho tiempo están planteando los países endeudados y la posición de las principales naciones acreedoras. Dicho de otra manera, tanto la magnitud del

alivio como las distintas modalidades para lograrlo han ido evolucionando lentamente en la dirección exigida por los países deudores. Finalmente, por primera vez cobra legitimidad entre gobiernos de importantes países acreedores la idea de que, para algunos países, condonar parte de la deuda acumulada debe integrar el conjunto de medidas tendientes a superar el problema.

Las decisiones adoptadas en Toronto sólo se aplicarán a la deuda pública de algunas naciones africanas. Sin embargo, es de esperar que se hagan extensivas a la deuda que aquellos países han adquirido con fuentes privadas de financiamiento. Es asimismo deseable que el espíritu en que se adoptaron dichas decisiones —sobre todo el reconocimiento de que se precisa más alivio para retomar el crecimiento— y la tendencia antes mencionada, influyan en las negociaciones sobre la deuda entre los acreedores y los países de América Latina y el Caribe.

**Declaración de Gert Rosenthal
Secretario ejecutivo de la CEPAL**

«PROMOVER EL DESARROLLO SOCIAL»

Al asumir su cargo como nuevo Presidente de la Asociación de Organizaciones no Gubernamentales (ASONG), Hamilton Aliaga ha formulado la siguiente declaración:

«La ASONG está compuesta por 35 instituciones, varias de las cuales son afiliadas a organismos reconocidos por el Consejo Económico y Social de las Naciones Unidas (ECOSOC), como también por otras Organizaciones no Gubernamentales (ONGS) de reconocida trayectoria en el país.

Se trata de una experiencia única de coordinación entre organismos no gubernamentales muy diferentes en sus concepciones filosóficas y religiosas, pero todas ellas, en el fondo, con un ideal común: contribuir eficazmente al desarrollo social en Chile. El gran logro de la ASONG ha sido, en estos últimos años, poner énfasis en todo aquello que contribuye a fortalecer su unión.

Antes de existir la ASONG, muchas de estas organizaciones no se conocían entre sí y realizaban acciones muy similares en áreas específicas del desarrollo. Hoy existe un diálogo permanente y un intercambio de experiencias y acciones comunes en áreas como salud, desarrollo rural, juventud, acciones asistenciales en caso de emergencias y desastres naturales. En este último caso, a modo de ejemplo, podemos decir que gran parte de la ayuda internacional a Chile con motivo de los terremotos e inundaciones de los últimos años se

canalizó a través de instituciones afiliadas a la ASONG — como Caritas Chile, el Instituto de Promoción Agraria (INPROA), el Instituto de Rehabilitación Infantil, el Instituto de Educación Rural (IER) y otras— dando origen a acciones comunes de trabajo en terreno, entre ellas. El sistema de ayuda se ha ido perfeccionando a través de sesiones de trabajo y seminarios nacionales, que asegurarán un rol más preponderante a la ASONG en el futuro.

La existencia de la ASONG permitió descubrir temáticas generales que acercaran a los organismos de las Naciones Unidas residentes en Chile a las organizaciones no gubernamentales. Es así como se dió inicio en el país, en coordinación con la ASONG, al Año Internacional de la Paz y al de la Juventud, en la sede de la CEPAL, organismo gracias a cuyo auspicio nació la ASONG. Esta Comisión Económica le ha permitido a las ONGS tener acceso a la capacitación en desarrollo social que imparte el Instituto Latinoamericano y del Caribe de Planificación Económica y Social (ILPES).

Esta red de instituciones que trabajan directamente en programas de desarrollo social en la base constituye una experiencia única en América Latina y la ASONG tratará, en el futuro, de extender esta experiencia a otros países del continente».